ΈΤΟΣ Β' 1885 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 23 ΙΟΥΝΙΟΥ ΑΡΙΘ. 69

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον (Ἐκκλησία—Ἱστορία.)
Ἡ Καρδία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὑπὸ Κ.
Αἱ Ἀθῆναι τῷ 1829 Ἐδγάρδου Κυνέ.
Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Φιλολογικαὶ ἀναζητήσεις, ὑπὸ Γ.Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ.
Ὁ ἐπίλογος τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος.
Ἡ Λευκὴ (διήγημα).
Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά.
Παρεκβάσεις, ὑπὸ Ι. Μ. Δ.
Ἠλεκτρισμὸς τῶν φυτῶν, ὑπὸ Δ. Α.
Μὴ τὴν ξυπνᾶτε (τραγουδάκι), ὑπὸ Κ. Χ.
Gaudeamus igitur (τὸ ᾆσμα τῶν Γερμανῶν φοιτητῶν.)
Γνῶμαι περὶ μελλούσης ζωῆς
Ἀπαντήσεις ἀνευ ἐρωτήσεων. (Ἀκτένιστος κατηγορούμενος καὶ κτενισμένος ἀθῷος—Τὸ φίλημα—Συγγραφεῖς ἐν Γερμανίᾳ κ. λ.)
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Ἀλληλογραφία.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

(23 Ἰουνίου)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Ἀγριππίνης τῆς μάρτυρος.

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1824. Ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαρρῶν.

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ

Ἡ πρωτεύουσα ἑκάστου Κράτους εἶνε ἡ μεγίστη καὶ σημαντικωτάτη πόλις αὐτοῦ καὶ ἂν δὲν ἦτο ἀρχῆθεν γίνεται κατὰ μικρόν· οἱ ἄνθρωποι τῆς ἰδέας καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ κέρδους, οἱ ἔχοντες ἱκανότητα καὶ οἱ ἔχοντες φιλοδοξίαν, οἱ ἀποθησαυρίσαντες πλοῦτον καὶ θέλοντες ν' ἀπολαύσωσι τῶν τέρψεων, ἃς ὑπόσχεται ὁ πολιτισμός, αἱ τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς χώρας ἀποτελοῦσαι οἰκογένειαι τῶν εὐπατριδῶν, συρρέουσιν ἐκ τῶν μικροτέρων πόλεων τοῦ Κράτους καὶ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐν ᾗ χάριν ἐμπορίας ἢ ἄλλων λόγων ἀπεδήμουν, καὶ ἐγκαθίστανται ἐν τῇ πρωτευούσῃ· ἡ πληθὺς τῶν διὰ τὴν κεντρικὴν τοῦ Κράτους ὑπηρεσίαν ὑπαλλήλων, ἡ πληθὺς τῶν στρατιωτικῶν, ἡ συρροὴ χιλιάδων σπουδαστῶν, μετατρέπουσαι τὴν διανοητικὴν καὶ κοινωνικὴν ἰσορροπίαν τῆς χώρας μεταφέρουσι τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εἰς τὴν πρωτεύουσαν· ἡ πόλις αὕτη καταντᾷ ἐν τέλει νὰ σκέπτηται, νὰ αἰσθάνηται, νὰ δρᾷ, δι' ὅλον τὸ Κράτος. Γίνεται τὸ μέγα ἐργοστάσιον τὸ ἐργαζόμενον καὶ κάμνον ἀποστολὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Τοῦτο συμβαίνει καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας, αἵτινες διῆλθον πάσας τὰς φάσεις τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πρωτευουσῶν. Ὁ περιώνυμος Ἰακωβάτος ἀπεκάλεσεν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ βουλευτηρίου ὑδροκέφαλον τὴν Ἑλλάδα, ἔχουσαν τόσον πελωρίως ἀνεπτυγμένην τὴν κεφαλήν, τὰς Ἀθήνας, καὶ τόσον ἀτροφικὸν τὸ λοιπὸν σῶμα.

Τοῦτο ἐν πολλοῖς εἶνε ἀληθὲς ἴσως ἀλλὰ ὡς πρὸς ἓν καὶ μόνον, δυστυχῶς δὲν εἶνε ὡς πρὸς τὸ ἐθνικὸν φρόνημα· αἱ Ἀθῆναι δὲν εἶνε ἡ ἀληθὴς τοῦ ἔθνους καρδία ἡ στέλλουσα τὸ αἷμα αὐτῆς τὸ ζωογόνον μέχρι τῶν ἐσχάτων ἄκρων τῆς Ἑλλάδος καὶ παλλομένη ζωηρῶς δι' ὅλον τὸ σῶμα· τοιαύτη ἔδει νὰ εἶνε καὶ ἂν ἦτο κοινή τις πόλις κατὰ συνθήκην ἁπλῶς ἀναδειχθεῖσα πρωτεύουσα πολλῷ δὲ μᾶλλον τοιαύτην ἔχουσα ἔνδοξον ἱστορίαν, τοιαύτας ἀναμνήσεις ἐγκλείουσα, ὥστε νὰ δύναται νὰ ζωογονῇ ὁλόκληρον κόσμον καὶ δούλους ἔτι νὰ ἠλεκτρίζῃ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των, διδάσκουσα εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις, καὶ ὅταν βαδίζωσιν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὅταν ἀναπαύωνται ἐν καφενείῳ καὶ ὅταν κάθηνται παρὰ τὸ παράθυρόν των διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἐπὶ τοῦ γαλανοῦ οὐρανοῦ διαγραφομένων θαυμασίων τῆς τέχνης μνημείων, τὸ μεγαλεῖον ἐλευθέρου λαοῦ, καὶ ἀφηγουμένη διὰ τῆς μαρμαρίνης γλώσσης τῶν ἀπομάχων τούτων τοῦ χρόνου καὶ τραυματιῶν τῶν δεινοτάτων τῆς Ἑλλάδος ἀγώνων τί εἶδε καὶ τί ὑπέστη τὸ ἔδαφος τοῦτο, πόσας δηώσεις καὶ ἐρημώσεις, καὶ κατασκαφὰς καὶ πολιορκίας ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος, ὑπὲρ τοῦ ἰδεώδους τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Ἀλλ' αἱ Ἀθῆναι οὔτε κἂν ὡς κοινή τις πρωτεύουσα συγκεντροῖ τὸ σφρῖγος καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἔθνους· οὐδεὶς διδάσκει, οὐδεὶς διδάσκεται ἐν αὐτῇ· τὸ Θέατρον ἀναπαριστᾷ τὰ βασανιστήρια τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως· δὲν κοχλάζουσιν ἐν αὐτῇ οἱ ἐθνικοὶ πόθοι· τοὐναντίον εἶνε ἐσβεσμένη, ὡς ἑστία πένητος, ἀντὶ πυρὸς τέφραν ἔχουσα ψυχράν. Παράδοξον! τὴν πόλιν, εἰς ἣν διδοῦσι τηλικαύτην ζωὴν τὰ ἐρείπια αὐτῆς, καθιστῶσιν ἐθνικὸν νεκροταφεῖον, νεκρόπολιν τοῦ πανελληνίου αἱ χιλιάδες τῶν ζώντων αὐτῆς κατοίκων!

Εἰς οὐδένα μὴ φανῇ ὑπερβολικὴ ἡ φράσις· εἶνε ἀληθεστάτη. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος μὴ ἔχουσα τὴν φιλοτιμίαν τοῦ κλέους αὐτῆς, μὴ παλλομένη ὡς συνήθους ἔθνους συνήθης καρδία, δὲν ἔχει ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ φιλόπατριν ἐνθουσιασμὸν ἴσον κἂν πρὸς τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία. Ὁ ἀπώτερον τῶν Ἀθηνῶν Ἕλλην, ὁ ἐν τῇ δούλῃ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἰδίᾳ, τρέφει ἀκραιφνὲς ἰδανικόν, ἔχει ἐνθουσιασμόν, εἶνε Ἕλλην διότι θέλει νὰ εἶνε καὶ οὐχὶ διότι ἔτυχε νὰ εἶνε· συγκινεῖται βλέπων κυματίζουσαν τὴν κυανόλευκον σημαίαν, ὀνειροπολεῖ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὴν ἑστίαν του, κατάκοπος ἐκ τοῦ ἔργου του, δακρύει εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Πατρίδος· ἡ λατόμησις τῶν λόφων τῶν Ἀθηνῶν, ἡ φυσικωτάτη φαινομένη εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὡς αἰσχίστη βεβήλωσις· αἱ ἀνεμώλιοι συζητήσεις τῶν βουλευτῶν ἡμῶν κρίνονται ὑπ' αὐτοῦ ἐσχάτη προδοσία τοῦ ἔθνους· ἐλπίζει συμπλήρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου· νομίζει ὅτι οἱ πολιτευόμενοι καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ἀκαταπαύστως, ὡς αὐτός, πρωΐαν καὶ ἑσπέραν, ἑκάστην στιγμήν, περὶ οὐδενὸς ἄλλου μεριμνῶσιν ἢ περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἑλλὰς ἡ μὴ ζῶσα ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ζῇ τοὐλάχιστον ἐν τοῖς ἄκροις αὐτῆς· ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ Ἀθῆναι ἐνασκοῦσι καὶ ἐπ' αὐτῶν τὴν ὁλεθρίαν ἐπιρροήν των. Ὁ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἐλευθέρας ἢ δούλης, ἢ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐρχόμενος Ἕλλην ἀντὶ νὰ λαμβάνῃ ἐν Ἀθήναις ζωογόνον ἐθνικὸν βάπτισμα ἀναπτεροῦν τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, οἰστρηλατοῦν αὐτὸν πρὸς θερμουργὸν ἐνέργειαν, ἀπόλλυσι κατὰ μικρὸν πᾶσαν τὴν ἰκμάδα· τὰ πτερὰ τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ περικόπτονται· οἱ πόθοι ὡς ἀσφυκτιῶντες ἐν τοιαύτῃ ἀτμοσφαίρᾳ ἐκπνέουσιν· ὤ! πόσα ὄνειρα τοιαῦτα κατέπεσον ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων καὶ ἐν ταῖς πλατείαις τῶν Ἀθηνῶν! ὡς νὰ μεταβάλληται κατὰ μικρὸν ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χιτὼν τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ ἀλλοίας δέχεται ἐντυπώσεις ἐκ τῶν πραγμάτων, ἅτινα ἄλλοτε μεγαλεπιβόλους ἐγέννων παλμοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· ὅ,τι ἄλλοτε τῷ ὁμίλει τώρα εἶνε βωβόν· ἡ Ἀκρόπολις δὲν λέγει τίποτε εἰς τὴν ψυχήν του· οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ῥήγα καὶ τοῦ Γρηγορίου, οὓς ὅτε εἶδε τὸ πρῶτον ἐδάκρυσε προσφέρων τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ φόρον εἰς τοὺς μάρτυρας τῆς ἐλευθερίας, τώρα φαίνονται εἰς αὐτὸν χονδροειδὴ μαρμάρινα ἀνδρείκελα· ὁμοίως ὁ τὴν πίστιν ἀπολέσας χριστιανὸς ἐν τῇ εἰκόνι ἁγίου δὲν βλέπει πλέον τὸν μάρτυρα ἀλλὰ τὸ ξύλον καὶ τὰ χρώματα.

Ὦ! Ἀθῆναι! πῶς παραλαμβάνεις τοὺς νέους καὶ πῶς τοὺς ἀποδίδεις! τί τὸ ὄφελος ἂν τοὺς μανθάνῃς γράμματα· τοὺς λαμβάνεις ζῶντας, σφριγῶντας, ἀνθηροὺς καὶ τοὺς μαραίνεις, τοὺς αἱμωδιάζεις, τὸ νεανικὸν σφρῖγος, τὸν μεγαλουργὸν ἐνθουσιασμὸν μεταποιεῖς εἰς παθητικὴν ἀπογοήτευσιν, σκώπτουσαν, γελοιοποιοῦσαν πᾶσαν ἐθνικὴν ἰδέαν, τὸν μεταβάλλεις εἰς ἔσχατον ἐκνευρισμὸν θελήσεως, οὐδὲν γενναῖον, οὐδὲν μέγα ἀποτολμώσης.

Διατί δὲν ἀφίνεις τοὐλάχιστον εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφελῆ πίστιν, ἣν εἶχον ἀπερχόμενοι ἐκ τῆς οἰκίας των, διατί ἐκθλίβεις τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκ τῶν καρδιῶν αὐτῶν, διατί ὡς ἀπαισία Κίρκη, μεταβάλλεις τὴν φύσιν τῶν προσερχομένων εἰς σέ;

Εἶχε δίκαιον ὁ Σολωμὸς οὐδέποτε θελήσας νὰ σὲ ἴδῃ, ὦ νεκρόπολις, φοβούμενος μὴ φανῇς εἰς αὐτὸν κατωτέρα τοῦ ἰδα-

νικοῦ του. Ἀπέθανεν εὐδαίμων μὴ ἰδὼν πῶς ῥίπτει εἰς τὴν κόνιν ὡς πτέρυγας πληγωμένου πτηνοῦ πάντας τοὺς πόθους, ὦ ἄνευ ἰδανικοῦ πόλις τοῦ ἰδανικοῦ του!...

Κ.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΤΩι 1829

Συνέχεια· ἴδε σελ. 278.

Ἀποχωρισθέντες τοῦ *μπὶν-μπασῆ* συνηντήσαμεν δύο γάλλους ἰατρούς, οὓς ἡ κακὴ αὐτῶν τύχη κατέστησεν ἰατροὺς τῆς τουρκικῆς φρουρᾶς· ὡδήγησαν ἡμᾶς ὅπως ἀναπαυθῶμεν παρά τινι Ἀρμενίῳ, ὃν μετεχειρίζοντο ὡς βοηθὸν αὐτῶν. Ἡμοίρουν τῶν πάντων, καὶ νυστηρίου ἔτι, συνωδεύοντο δὲ ὑπὸ δύο στρατιωτῶν πρὸς κατασκοπείαν μᾶλλον ἢ πρὸς ὑπηρεσίαν τινά. Ἐστερούντο ἄρτου οὐδὲ μισθόν τινα ἀπελάμβανον. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν μόλις εἶχεν ἰαθῆ ἐκ παραφροσύνης καθ' ἣν ὁ ἕτερος εἶχε δέσει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας. Ἐκ τῶν πολλῶν, ἅτινα διηγήσαντο εἰς ἡμᾶς, ἐντύπωσιν βαθεῖαν ἐνεποίησέ μοι ἡ θηριώδης βάσανος, ἣν πρό τινος ὁ *μπὶν-μπασῆς* πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ὑπέβαλεν εἴς τινα αἰχμάλωτον· ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, πρώην γραμματικὸς τῶν περιχώρων, ἐξεδάρη ζῶν ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρι τῆς κεφαλῆς· ἀναρτηθεὶς δὲ οὕτω διὰ σιδηρῶν ἁρπαγῶν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ ἐμπηγνυμένων ἀπὸ ἐλαίας, ἔζησεν ἡμέραν ὅλην. Ἐξ ἄλλης ὁμοίας ἀσφαλοῦς πηγῆς ἔμαθον ὅτι ἰατρός τις γάλλος φιλέλλην, αἰχμαλωτισθεὶς ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ στίφους Ἀλβανῶν ὑπέστη ἐξευτελιστικοὺς ἐμπαιγμοὺς διὰ τὸ εὔσαρκόν πως αὐτοῦ· εἶτα ἐκρεμάσθη εἰς δένδρον ὅπου ἐχρησίμευσεν αὐτοῖς ὡς σκοπὸς ὁλοκλήρους ὥρας.

Ἂν ἐκ τοῦ μέσου τῶν φονικῶν σκηνῶν ἐπανέρχωμαι εἰς τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν τὰ τοσάκις περιγραφέντα, εἶμαι ἄξιος συγγνώμης διὰ τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν ἐπεσκεψάμην αὐτά. Ἀπειλοῦνται ὑπὸ τοιούτων καὶ τηλικούτων κινδύνων, ὥστε καλὸν εἶνε καὶ ἅπαξ ἔτι ν' ἀναφέρωμεν τὸ ὄνομα αὐτῶν.

Τὸ πρῶτον μνημεῖον ὅπερ εἶδον εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ καὶ ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος κείμενον, εἶνε τὸ Θησεῖον. Μία τῶν κιόνων αὐτῶν ἐπλήγη ὑπὸ σφαίρας, ἑτέρα δὲ ὑπὸ κεραυνοῦ. Ἀγνοῶ ὁποία εὐσεβὴς χεὶρ περιέζωσε τὴν τελευταίαν διὰ σιδηρᾶς ζώνης. Τὸ ἠνηριὸν τοῦτο τοῦ Μαραθῶνος τρόπαιον διατηρεῖται ἔτι καλλίστα. Ἡ ἐνδοξοτάτη στιγμὴ τῆς ἀθηναϊκῆς ἱστορίας ἔλαβεν ὑπὸ τὸ μάρμαρον τοῦτο τύπον ἀκίνητον καὶ αἰώνιον. Ἐν ᾧ δὲ τὸ δωρικὸν περιστύλιον παρέχει εἰς αὐτὸ θρησκευτικὸν καὶ ἱερὸν χαρακτῆρα, τὸ μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὕψος αὐτοῦ παρὰ τὸν σταθερὸν νόμον τῶν ναῶν τοῦ νὰ ἐπερείδωνται ἐπὶ τριῶν βαθμίδων, προσεγγίζει αὐτὸν πρὸς τὰ κύματα τοῦ λαοῦ. Ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦ Θησέως ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον τοῦ Παρθενῶνος τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ηὔξησεν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ὅσον ὑπερέχει ὁ Θεὸς τοῦ ἥρωος.

Τὸ Θησεῖον κείμενον ἐπὶ τῆς εἰς Πειραιᾶ ἀγούσης ὁδοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, συγχεόμενον σχεδὸν πρὸς τὰ οἰκοδομήματα τῆς πόλεως εὑρίσκεται ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἔθνους, ὅπερ ἀνήγειρεν αὐτὸ ὡς τρόπαιον· ἐν ᾧ ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς δεσπόζει τῶν περιξ ὡς οὐρανία διάνοια, μονήρης ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ Κέκροπος. Ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἕως τοῦ ἄλλου ἡ τέχνη ἀνυψώθη μέχρι τῆς ἐντυπώσεως τοῦ μεγαλείου ὁλοκλήρου τῆς φύσεως προσωποποιημένη καὶ περιγεγραμμένη ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ τύπῳ.

Ἐξήτασα τὰ ἐπὶ τῶν μετοπῶν ἀνάγλυφα. Εἰσὶν ἠκρωτηριασμένα ὅπως ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στούαρτ καὶ τοῦ Δόδουελ. Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα ἱστορικῶς ἔχουσι τὴν ἀξίαν ὅτι παρουσιάζουσι τὸ πρῶτον τὸν συνδυασμὸν τῶν ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους μετὰ τῶν περὶ Θησέως μύθων. Οἱ ἀντιπρόσωποι, ὁ μὲν τῆς δωρικῆς φυλῆς ὁ δὲ τῆς Ἰωνικῆς, ἐπὶ μακρὸν ἀντίζηλοι, ἑνοῦνται ἐν ταῖς γλυφαῖς τοῦ Μίκωνος. Ἡ ταχεῖα στιγμή, καθ' ἣν οἱ ἑλληνικοὶ λαοί, διηρημένοι τέως, συσσωματοῦνται κατὰ τῆς Ἀσίας, ζῇ οὕτω ἐπὶ τῶν μετοπῶν τοῦ ἐγκαινιάζοντος τὴν κοινὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ναοῦ.

Ἐδεΐχθη ἡμῖν ἐγγὺς ἐκεῖ ἄγαλμα ἀρτίως ἐκ τῶν ἐρειπίων ἐξαχθέν: κολοσσιαῖος κορμὸς ἀπολήγων εἰς οὐρὰν ἰχθύος. Τὰ κατώτερα ἄκρα τοῦ Τρίτωνος τούτου ἐφαίνοντο ὡς μὴ ἐπεξεργασθέντα. Μικρὸν πορρωτέρω εἴδομεν ἀνάγλυφον πρὸ ὀλίγου ἀνευρεθέν. Παρίστησιν ἀτέχνως κλάδον ἐλαίας. Περὶ τὸν κορμὸν ἑλίσσεται ὄφις· ἐν βυζαντιακῇ τέχνῃ εἰκονίζει τὸ συμβολικὸν τοῦ Μωϋσέως δένδρον.

Κατελθόντες δεξιᾷ διήλθομεν ὑπὸ δωρικὴν πύλην, ἣν ὁ Βέχλερ ἐξέλαβεν ὡς ἐρείπια ναοῦ τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Αὐγούστου. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἀπέδειξαν μετὰ ταῦτα ὅτι ἡ πύλη ἐκείνη ἀνῆκεν εἰς ἀγορὰν καὶ ὅτι περὶ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπερατώθη. Αἱ τέσσαρες ῥαβδωταὶ κίονες ἐβάσταζον ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῶν τὸν ἀνδριάντα τοῦ Λευκίου Καίσαρος. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον οἰκογένεια πελαργῶν κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Αὐγούστου, καὶ οἱ περιηγηταὶ συνείθιζον νὰ μνημονεύωσιν αὐτῆς· ἀλλ' ἐν τέλει ἐξηφανίσθη καὶ αὕτη. Ἐν τῇ ἀναστατώσει τῶν τελευταίων τούτων χρόνων τίς δὲν θὰ ἐπίστευεν ὡς οἱ πελαργοὶ τρὺς κλάδους τῶν δασῶν ἀσφαλεστέρους τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν;

Ἡ πύλη αὕτη ἐκρύπτετο περιζωννυμένη ὑπὸ νεωτέρων τοίχων κρημνισθέντων νῦν. Καταφαίνεται λοιπὸν περίπτωτος πανταχόθεν. Μόλις ἠρξάμην ἀντιγράφων θέσπισμά τι τοῦ Ἀδριανοῦ, δεικνῦον τὸν προορισμὸν ὅλου ἐκείνου τοῦ χώρου, προσεβλήθην διὰ λίθων ὑπό τινων στρατιωτῶν, οὓς δὲν εἶχον ἴδει· θ' ἀπέθνησκον λιθοβοληθείς, ἂν δὲν προὐλάμβανον φυγὼν νὰ μεταβῶ πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους μου.

Εὗρον αὐτοὺς κατέναντι ὑψηλοῦ τοίχου ἐφ' οὗ διεγράφοντο ἑπτὰ κορινθιακαὶ κίονες. Τὸ μέλαν χρῶμα τῶν ἀποτελούντων αὐτὰς λίθων καθίστησιν αὐτὰς μακρόθεν ἐκφανεῖς. Πρὸς νότον αὐτοῦ εἶνε βυζαντιακὴ ἐκκλησία, ἧς ὁ θόλος στηρίζεται ἐπὶ ἀρχαίων κιόνων καὶ παραστάδων. Κατά τινας μὲν εἶνε ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός κατ' ἄλλους δὲ ὁ Παρθενὼν τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἡ ἀβεβαιότης τῆς κριτικῆς καταδεικνύει τὴν ἔλλειψιν χαρακτῆρος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ταύτης. Τοῦτο συμβαίνει εἰς πάντα τὰ ῥωμαϊκὰ ἐν Ἀθήναις μνημεῖα· ἡ ἱστορία ἀγνοεῖ πῶς νὰ χαρακτηρίσῃ καὶ πῶς νὰ ὀνομάσῃ αὐτά. Εὐχερῶς κατανοοῦνται τὰ τοῦ μηδικοῦ πολέμου ἢ τὰ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ. Ταῦτα δὲν εἶνε ἐθνικὰ ἱδρύματα, ὧν ὁ θρύλος νὰ διαιωνίζηται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Εἰσὶν ἁπλῶς περικαλλεῖς σωροὶ μαρμάρων, ἐφ' ὧν οὔτε ἰδέα οὔτε ψυχὴ οὔτε πεποίθησις ἐπιπνέει. Ἡμέραν τινὰ ἐπῆλθε κατὰ νοῦν εἴς τινα τῶν αὐτοκρατόρων ν' ἀνεγείρῃ ναούς, γυμνάσια, ἀγοράς. Ἐν μέσῳ τῶν μακρῶν καὶ αὐστηρῶν δωρικοῦ ῥυθμοῦ κιονοστοιχιῶν, ἃς ἡ ἑλληνικὴ ἁπλότης διέχεεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς, τὰ ῥωμαϊκὰ μνημεῖα καταφορτα ὑπερβάλλοντος κόσμου κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς *ματρόνας* τοῦ Ἰουβενάλη τυχαίως μετεχούσας τελετῆς τῶν πεπλοφόρων παρθένων τῆς Ἐλευσῖνος.

Νοτιανατολικῶς τῆς εἰσόδου τῆς ἀγορᾶς εἶνε ὁ ὀκτάγωνος τοῦ Ἀνδρονίκου πύργος· ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν πλευρῶν αὐτοῦ εἰσὶν ἀνάγλυφα ἀπεικονίζοντα τοὺς ἀνέμους. Ὁ Στούαρτ ἀπέδειξεν ὅτι ὁ πύργος οὗτος συνεκοινώνει πρὸς τὴν πηγὴν τῆς κλεψύδρας τῶν Προπυλαίων χρησιμεύων συγχρόνως ὡς ὑδρόμετρον καὶ ἡλιακὸν ὡρολόγιον. Παράδοξον εἶνε ὅτι ὁ Παυσανίας οὐδὲ λόγον ποιεῖται περὶ τούτου· ὁ φιλόθρησκος περιηγητὴς σμικρὸν προσέσχεν εἰς τὸ ἀστικὸν ἵδρυμα, ὅπερ ἄλλως εἶνε τὸ μόνον τοιοῦτο ἐν Ἀθήναις, καὶ οὐτινος μέτριον εἶνε τὸ κάλλος. Μόνοι οἱ Ἕλληνες ἠγάπησαν ἀφιλοκερδῶς τὴν τέχνην ἐνασκήσαντες αὐτὴν λίαν μὲν ὑπὲρ τῶν θεῶν αὐτῶν ἥκιστα δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν. Δὲν ἠθέλησαν νὰ ταπεινώσωσι μέχρι τῶν καθ' ἑκάστην ἀναγκῶν, ἀνέπτυξαν δ' αὐτὴν ἐν τῷ ἠρωϊκῷ καὶ θείῳ κόσμῳ. Ἀφιέρουν θαυμασίους ναοὺς εἰς τὴν διάνοιαν, διὰ δὲ τὰ σώματα αὐτῶν κατεσκεύαζον πενιχρὰ καταλύματα. Εἶχον τὰς περικαλλεστάτας τῆς ὑφηλίου πύλας ἀλλ' ἐλεεινὰς ὁδοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς, γεφύρας στενὰς καὶ εὐτελεῖς ἐπὶ τῶν ποταμῶν. Ὁ περιτρέχων τὸν χῶρον, ἐν ᾧ ἐβίωσαν καὶ ἐκτὸς τοίχων περιβόλων τινῶν, οὐδαμοῦ διακρίνων μνημεῖόν τι πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἀνεγερθὲν καταντᾷ νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἠγωνίσθησαν παντὶ σθένει νὰ ἐξαφανίσωσι τὰ ἴχνη τῆς ὑλικῆς ὑπάρξεως. Τοὐναντίον οἱ Ῥωμαῖοι ἐγκατέλιπον τὰς κορυφὰς τῆς τέχνης ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας. Οὗτοι δὲν καυχῶνται ἐπὶ τοῖς ναοῖς, τοῖς ἀνδριάσι, τοῖς θεάτροις αὐτῶν· ἔχουσιν ἐξοχικὰ μέ-

γαρα, ὑδραγωγεῖα γεφύρας ζευγνυούσας ποταμοὺς καὶ ὁδοὺς ἀπεράντους.

Ἐξακολουθοῦντες τὴν πρὸς ἀνατολὰς πορείαν ἡμῶν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κλιτὺν τοῦ λόφου τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὸ χορηγικὸν μνημεῖον τοῦ Αυσικράτους, κοινῇ καλούμενον *Φανάρι τοῦ Διογένους*. Δυσκόλως ἐννοεῖται πῶς τὸ εὔθρυπτον τοῦτο σκῆνος περιεσώθη τοῦ ὀλέθρου, ἐν ᾧ τὸ μοναστήριον, ἐν τοῖς τοίχοις τοῦ ὁποίου περιεκλείετο, κατεσκάφη καὶ κατηδαφίσθη μέχρι θεμελίων. Κίων τις κλονεῖται ἐστεστερημένη τοῦ κιονοκράνου· ἡ ἀβρότης τῶν ἀναγλύφων εἶνε αἰτία τῆς φθορᾶς αὐτῶν· οὐδὲν ἧττον διακρίνονται εἰσέτι οἱ τυρρηνοὶ πειραται μεταβληθέντες εἰς δελφῖνας ὑπὸ τοῦ Βάκχου καὶ ἡ ἐξαίρετος τέχνη τῶν χρόνων τοῦ Λυσίππου. Ὡς γνωστόν, τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστούργημα ἀνηγέρθη τριακόσια τεσσαράκοντα ἔτη π. Χριστοῦ ἐπὶ ἄρχοντος Εὐαινέτου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης, ἣν ἤραντο τὰ παιδία τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ Διονύσου. Καὶ τοῦτο ἔχει παιδικὴν χάριν καὶ ἀφέλειαν. Ἡ σμικρότης αὐτοῦ (ἔχει διαμετρον πέντε ποδῶν καὶ ἡμίσεως μόνον) αἱ ἄβραι αὐτοῦ ἀναλογίαι, ἡ κυκλοτερὴς ἐν σχήματι κύλικος στέγη αὐτοῦ, τὸ καλύπτον αὐτὸ μαρμάρινον ἄνθος, καί τινες ἀνωμαλίαι ἐν τῷ κορινθιακῷ αὐτοῦ ῥυθμῷ, τὰ πάντα συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ δώσωσινα ὑτῷ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν παιδικὴν χάριν Ἀνακρεοντείου ᾠδῆς. Οὐχὶ ἄνευ ἐκπλήξεως ἐθεώρουν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἀρχαίου πελασγικοῦ βράχου, ἐν μέσῳ τῆς περιξ ἐξαπλουμένης ἐρημώσεως τὴν εἰκόνα ἐκείνην τῆς θελκτικωτάτης τοῦ βίου ἀπαρχῆς· τὸ μειδίαμα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἐφάνη μοι ἀγαθὸν οἰώνισμα ἐν μέσῳ τῆς ἐρημώσεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ ἥλιος ἔδυεν· ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν ἀγορὰν ὅπως ἱππεύσωμεν· οἱ ὁδηγοὶ ὡδήγησαν ἡμᾶς πρὸς ἀνατολὰς πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως τὸ πλείστας διατηρῆσαν τουρκικὰς οἰκίας. Διήλθομεν εὐρὺν χῶρον κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Κολυττοῦ καὶ τοῦ Πρυτανείου, καὶ περιζωννύμενον πανταχόθεν ὡς στρατόπεδον ἀγρίων ὑπὸ καλυβῶν ἐκ χώματος καὶ κλάδων. Εἴδομεν ἐξελθόντας Ἕλληνάς τινας χωρικούς, οἷς ἐπιτρέπεται ἡ αὐτόθι διαμονὴ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καλλιεργίας τῶν περιξ ἀγρῶν. Τὸ κέντρον κατείχετο ὑπὸ ἀγέλης βοῶν. Τηλεβόλον τι, τὸ μόνον ἀμυντικὸν μέτρον, ὅπερ ἕως τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἴδομεν, ἦν ἐπὶ τοῦ ὑποστάτου αὐτοῦ κατέναντι τῆς θύρας. Μαρμάρινοι τάφοι, κιδάρεις φέροντες ἐπ' αὐτῶν, περιέβαλλον αὐτὸ ἑκατέρωθεν μαρτυροῦντες, ὅτι πλεῖστοι τῶν ἀρχηγῶν εἶχον ἀποθάνει πρὸ μικροῦ ὑπὸ τύφου ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἐτράπημεν δεξιᾷ ἀτραπόν τινα, δι' ἀγρῶν σιτοφόρων, ἀφ' οὗ οἱ πολιορκούμενοι ἐξήρτησαν πάσας αὐτῶν τὰς ἐλπίδας. Παρεσκευάζοντο πρὸς θερισμὸν αὐτῶν, ἂν δὲ δὲν διήρπαζον αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, ἡ ὕπαρξις αὐτῶν ἦν ἐξησφαλισμένη εἰσέτι ἐφ' ὅλον τὸν χειμῶνα.

Δροσερὰ ἔπνεεν ἡ ἀπὸ τῆς θαλάσσης αὔρα, σείουσα τοὺς στάχυς ἐκείνους, ὑφ' οὓς ἀπεκρύπτετο ἡ πόλις τοῦ Ἀδριανοῦ. Διὰ τῶν κινουμένων ἐκείνων ληΐων εἴδομεν τὰς κίονας τοῦ Ὀλυμπιείου. Ἐν μέσῳ τῶν περιβαλλουσῶν αὐτὰς ἀγροτικῶν εἰκόνων, ὁμοιάζουσι πρὸς πελώρια μαρμάρινα φυτά, ἅτινα θεῖός τις θεριστὴς ἐλησμόνησε νὰ θερίσῃ. Φθάντες ἐνώπιον αὐτῶν ἠριθμήσαμεν δεκατρεῖς, συνηνωμένας ἀλλήλαις δι' ἐπιστυλίων· τρεῖς ἄλλαι ἵσταντο μεμονωμέναι νοτιοδυτικῶς. Μέχρις οὗ ἐξικνεῖται ἡ χεὶρ αἱ ῥαβδώσεις αὐτῶν ἐθραύσθησαν ὅπως μεταποιηθῶσιν εἰς ἄσβεστον. Ἀρχῆθεν εἶχον ἑκατὸν εἴκοσιν ἓξ ποδῶν ὕψος πρὸς ἓξ καὶ ἡμισυν διάμετρον, ἀποτελοῦσαι δίπτερον συνενοῦν τὴν ἀττικὴν ἀριπρέπειαν πρὸς τὸ ἀσιατικὸν πελώριον. Ὁ ναὸς οὗτος, μέγιστος πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι, μόνον τοῦ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ὑστέρει. Ἐν τῷ σηκῷ αὐτοῦ ἵστατο χρυσελεφάντινον ἄγαλμα ἴσον πρὸς τοὺς κολοσσοὺς τῆς Ῥόδου καὶ τῆς Ῥώμης. Ἑπτὰ αἰῶνες ἐδέησε νὰ παρέλθωσιν ὅπως ἀνεγερθῇ ἡ οἰκοδομή, τουτέστιν ἐφ' ὅσον διήρκεσεν ἡ ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, ἐξηκολούθησε δὲ μεγαλυνομένη καὶ μεταβαλλομένη. Εἶνε ἐν τῶν σπανίων ἐκείνων μνημείων, ἅτινα ἐν τῇ ἐπικῇ αὐτῶν ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾷ, ἔχοντα τὰ θεμέλια αὐτῶν ἀρχαῖα ὅσον αὐτόχθων τις φυλή, ἀνοικοδομούμενα ἀκαταπαύστως καὶ πάντοτε ἀτελῆ ὄντα, ἀποτελοῦσι πιστὴν εἰκόνα ὅλου τοῦ βίου τοῦ ἀνεγείροντος αὐτὰ λαοῦ. Ὁ παλαιὸς ναὸς θεμελιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Δευκαλίωνος, ἀνοικοδομηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου, διακοσμηθεὶς ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, συληθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύλα, ἐγκαινιασθεὶς ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, συνετελέσθη ἐπὶ Ἀδριανοῦ. Εἶνε δὲ ζῶσα παράστασις τῆς ἱστορίας τοῦ πνεύματος τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν, ὅπερ, θεοκρατικὸν κατ' ἀρχάς, ἀνυψοῦται πρὸς τὴν τέχνην, κρατύνεται διὰ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἀσίας καὶ τελευτᾷ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ αὐτοκρατορίᾳ.

Φαίνεται ὅτι εἰσέτι ὁ λαὸς συμπαθεῖ εἰς τὰ ἐρείπια ταῦτα. Κατὰ θρύλον τινά, ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἐκρημνίσθη δι' ὑπονόμου εἰς τῶν στύλων τούτων, οἱ τὰς πέριξ καλύβας οἰκοῦντες *ραγιάδες* ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον ἑκάστην ἑσπέραν μακρὸν στόνον ὑπὸ τῶν μαρμάρων ἐκείνων ἐκπεμπόμενον. Ἡ ποιητικὴ ἐκείνη λύπη ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῆς κίονος ἐγένετο τηλικαύτη, ὥστε ἡ τουρκικὴ ἀρχὴ ἠναγκάσθη νὰ θυσιάσῃ εἰς αὐτὴν τὸν ἀνεχθέντα τὴν κατάπτωσιν τῆς κίονος βοϊβόδαν.

Ἡμεῖς ἠκούσαμεν μόνον τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου διὰ τῶν χάρτων καὶ τὰς ὠργὰς τῶν ἀγρίων κυνῶν ἐφορμώντων μέχρι τῆς χαίτης τῶν ἵππων ἡμῶν. Μετ' ὀλίγον κατήλθομεν διὰ κατωφερείας ἀνεπαισθήτου σχεδὸν πρὸς τὴν κοίτην τοῦ Ἰλισσοῦ. Κρύπτεται ὑπὸ τόσην πρασινάδαν, ὁ ψίθυρος αὐτοῦ εἶνε τόσον ἀσθενής, αἱ ὄχθαι αὐτοῦ τόσον πλησίον ἀλλήλων, ὥστε δέον νὰ ἐγγίσῃ τις πρὸς αὐτὸν ὅπως τὸν ἴδῃ. Τὸ ῥεῖθρον αὐτοῦ ὑπεμειοῦται ἐν τῇ πεδιάδι διὰ τῶν κυμάτισμῶν μικρῶν βάττων κουμαριᾶς, ὑφ' ἃς φαίνεται ὡς κρυπτόμενος, αἰσχυνόμενος ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Αὐτόθι ῥέει ἀθορύβως, ἐπὶ λεπτῆς ἄμμου, ροῦς ὕδατος δακτύλων τινῶν μόνον ἔχων βάθος ἀλλὰ διαυγέστατος. Μόλις ἔχει πηχαῖον εὖρος· αἱ ὄχθαι αὐτοῦ, καὶ γέφυρά τις, ἣς φαίνονται εἰσέτι τὰ ἐρείπια, ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἦτο πενιχρόν. Ἔστημεν ἐπὶ στιγμὴν θεώμενοι αὐτοῦ ῥέοντος ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Σελήνης, ἥτις εἶχεν ἀνατείλει ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὑμηττοῦ· ὡς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Κέκροπος, ὥθει βραδέως εἰς τὴν θάλασσαν φύλλα τινὰ μύρτου καὶ κουμαριᾶς.

[Ἕκεται τὸ τέλος].

Σημ. τῆς «Ἑβδομάδος». Περί τινων ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν ἀνακριβειῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς ὡραίαις ταύταις περὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1829 ἐντυπώσεσι τοῦ διασήμου Ἐδγάρδου Κυνὲ θέλομεν γράψει προσεχῶς.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Πολλάκις ἐγένοντο ἡμῖν παρατηρήσεις, διατί ἐν τοῖς χρονογραφικοῖς τῆς *Ἑβδομάδος* δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει καὶ ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας, δὲν ἐξυμνεῖται τὸ θάλπος, δὲν ἐκτραγῳδεῖται τὸ ψῦχος, δὲν περιγράφονται αἱ βρονταί, αἱ ἀστραπαί, ἡ βροχή, ἡ χιών, ἡ χάλαζα, ἡ ὁ λίβας, ὁ αὐχμός, ὁ ἄνεμος, ὁ φλογερὸς ἥλιος, ὁ τυφλώττων κονιορτὸς κ. τ. λ.

Τί τὰ θέλετε! Οὐδέποτε εἴχομεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐφοβούμεθα μήπως, ἐνῷ οἱ ἀστοί, ὅταν τὸ φύλλον γράφηται, περιρρέονται ὑδρῶτι, ὅταν ἐκτυπῶται ἢ ἀναγινώσκηται, ῥιγοῦσιν ὑπὸ τοῦ ψύχους.

Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον ἐγράφομεν περὶ τοῦ *φλογεροῦ ἡλίου* καὶ τοῦ *τυφλώττοντος κονιορτοῦ* τῆς ἑβδομάδος ἐκείνης, ἐνῷ δ' ἐξετυποῦτο τὸ φύλλον βροχὴ ῥαγδαία κατέκλυσε τὰς Ἀθήνας, ἡ δὲ Κυριακὴ ἦτο ἡμέρα φθινοπώρου, ἂν μὴ χειμῶνος.

Κηρύττομεν λοιπὸν ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως τὴν πλήρη ἀποχὴν ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐκθέσεως τοιούτων ἐντυπώσεων μὴ θέλοντες νὰ διαψεύσωμεν τὴν φήμην, ἣν διὰ τοσούτων θυσιῶν ἀπεκτήσαμεν, ὅτι: *ἡ Ἑβδομὰς λέγει πάντοτε τὴν ἀλήθειαν.*

Τὰ πρὸς τὸν Δῆμον Ἀθηναίων δωρηθέντα, ὡς γνωστόν, ὀρειχάλκινα ἀγαλμάτια ὑπὸ τοῦ φιλομούσου μαρκησίου Μπγιούτ, ὧν λεπτομερῆ περιγραφὴν παρέσχομεν ἄλλοτε τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑβδομάδος*, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη κατάκεινται ἐντῷ τελωνείῳ Πειραιῶς μεταξὺ *βάμβακος καὶ κουκουλίων, ῥεγκῶν καὶ σαρδελλῶν, τυρίου καὶ τυπογραφικοῦ χάρτου*, τοῦ μὲν δημοσίου μὴ ἐπιτρέποντος τὴν ἀφορολόγητον ἐν Ἀθήναις ἄνοδον αὐτῶν, τῶν δὲ δωροληπτῶν μὴ ἐννοούντων νὰ πληρώσωσι φόρον.

Ὅθεν καλὸν εἶνε, φρονοῦμεν, ἀντὶ παν-

τὸς ἄλλου νὰ τηλεγραφηθῇ τῷ εὐγενεῖ μαρκησίῳ παρῴδησίς τις τοῦ γνωστοῦ τετραστίχου

«Δῶρον τοῦ Νικηταρᾶ· κτλ.,

οὐτινος οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι δύνανται νὰ διατυπωθῶσιν οὕτως:

«Ἢ μᾶς στέλνεις καὶ τὸ φόρο
ἢ σοῦ στέλνομε τὸ δῶρο.»

Ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος λύσεως τῆς περιπλοκῆς καὶ δὴ ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν συζήτησιν «ποῦ πρέπει νὰ τοποθετηθῶσι τὰ ἀγαλμάτια» προτείνομεν *νὰ τοποθετηθῶσιν ἐν τῷ τελωνείῳ πρὸς διακόσμησιν αὐτοῦ*, καὶ οὕτω σώζεται ἡ τε ἐθνικὴ καὶ δημοτικὴ φιλοτιμία, τηρεῖται δὲ καὶ τὸ γράμμα τοῦ νόμου μὴ ἐπιτρέποντος νὰ *ἐξέλθῃ* τοῦ τελωνείου πρᾶγμα ἀφορολόγητον.

Ἡ ἐξωράϊσις τοῦ πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Ἀκροπόλεως γηλόφου εἶνε καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἔργων τῆς μακαρίτιδος βασιλίσσης Ἀμαλίας.

Ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως ὅμως καὶ ἐντεῦθεν, εἰς ἄλλα τραπέντος τοῦ πνεύματος καὶ περιφρονοῦντος τὰ *κηπουρικὰ* ταῦτα, παρημελήθη τὸ θελκτικὸν ἄλσος καὶ ἐπληρώθησαν οἱ κυκλοτερεῖς αὐτοῦ δρόμοι παντὸς γένους καὶ εἴδους ἀκανθῶν· τὰ θαλερὰ δενδρύλλια κατεστράφησαν καὶ μόνον πεῦκαί τινες καὶ ἄγριαι ἐλαῖαι περιεσώθησαν καὶ εἰς *γροῦκος*, ὅστις μάλιστα κατ' αὐτὰς ἔσχε τὸ θάρρος νὰ ἀνθήσῃ· ὁ ἀτυχής!

Παρακαλοῦμεν λοιπὸν καὶ αὖθις τὸν φιλόπολιν νομάρχην μας νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τὸν λόφον τοῦτον, ἂν δυνηθῇ ν' ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ κάμῃ χρῆσιν *κονδυλίου* τινός.

Ὡς βλέπετε, οὐδὲν γίνεται ἄνευ *κονδυλίου* εἰς τὸ πρότυπον χαρτοβασίλειον.

Ἐξέτεινε λοιπὸν τὸν πόδα αὐτῆς καὶ μέχρι τῆς Ἀβυσσινίας ἡ τερατώδης Ἄρκτος.

Ἤδη ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ δώρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων βεβαίως θὰ ὑπάρχωσι καὶ τὰ ἀπαραίτητα ἄμφια, εὐαγγέλια, θυμιατήρια κτλ.

Κατὰ λεγεῶνας βεβαίως θὰ ἐκπεμφθῶσι ῥῶσσοι ἱερεῖς καὶ μοναχοί· ἀφοῦ οὐδεὶς Ἕλλην κληρικὸς εὑρέθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν *ἀπομεμακρυσμένην ταύτην καὶ ἄνευ ὡρισμένων εἰσοδημάτων χώραν*.

Πλὴν τούτων οἱ Ῥῶσσοι ἐξαποστέλλουσιν ἐπιτροπὰς ὅπως ἐξετάσωσι τὴν χώραν μετεωρολογικῶς, κλιματολογικῶς, φυτολογικῶς, ἐντομολογικῶς, δηλαδή: τί εἰσοδήματα ἔχει, τί στρατόν, τί ἀξίζει ἡ πολεμικὴ ἢ ἐμπορικὴ θέσις αὐτῆς, καὶ ὁποίαν ἀντίστασιν δύναται νὰ ἀντιτάξῃ.

Τί σημαίνει, θὰ εἴπωσί τινες, ἂν ἡμεῖς ἢ οἱ Ῥῶσσοι..... ὀρθόδοξοι καὶ ὀρθόδοξοι!

Ὦ, διατί νὰ μὴ ἔχωμεν τὴν εἰκόνα τοῦ *Κώστα Παπάγου*—ἑνὸς τῶν ὀκτὼ Ἑλλήνων, οἵτινες περιεσώθησαν ἐκ τῶν σφαγῶν τοῦ Μαχδῆ—ὅστις μετὰ θάρρους καὶ ἀφελείας διηγούμενος τὰ κατὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Καρτοὺμ καὶ τὸν φόνον τοῦ Γόρδωνος εἰς τὸν ἐν Δόγγολᾳ ἀνταποκριτὴν τῶν Ἀγγλικῶν «Ἡμερησίων Νέων» δὲν ἐλησμόνησε νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς πανταχοῦ καὶ πάντοτε κατασυκοφαντουμένους Ἕλληνας.

«Συνεφωνήσαμεν ἀληθῶς, λέγει, μετὰ τὴν ἄφιξίν τῶν Ἄγγλων νὰ ὑπερτιμήσωμεν πάντα τὰ χρειώδη καὶ διὰ τοῦτο μᾶς θεωρεῖτε φαύλους καὶ λῃστάς. Δεδόσθω. Ἀλλ' εἴμεθα ἐπιχειρηματίαι. Ἀπερχόμεθα ὅπου οὐδεὶς ἄλλος Εὐρωπαῖος τολμᾷ ν' ἀπέλθῃ καὶ κινδυνεύομεν. Οἱ ἐν Δόγγολᾳ Ἕλληνες, οἵτινες ἦλθον νὰ σᾶς λῃστεύσωσιν, ὡς λέγετε, ἀναγκάζονται νῦν νὰ πωλήσωσι τὰ ἐμπορεύματά των ἐν ὑποτιμήσει καὶ καταστρέφονται. Ἔπρεπε νὰ μᾶς εὐγνωμονῆτε, οὐχὶ νὰ μᾶς ἐξευτελίζητε. Καὶ οἱ Ἄγγλοι ἔμποροι κλέπτουσιν. Ἡμεῖς, τοὐλάχιστον, δὲν ἀπατῶμεν ἀλλήλους καὶ δεικνύμεθα τίμιοι πρὸς τοὺς συμπατριώτας. Ἀλλὰ σεῖς ἀπατᾶτε καὶ ἀλλήλους.»

Ἀτυχεῖς Ἕλληνες!...

Καὶ ἄλλον μαργαρίτην ἡλιεύσαμεν, τοῦ γνωστοῦ λογίου Γερμανοῦ καὶ καθηγητοῦ τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης τοῦ κατὰ τοὺς ἐνταῦθα θαυμαστὰς του ἀναλαβόντος καὶ διεξαγαγόντος ἔργα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἱκανοὶ ἀκόμη οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Ἑλληνιστὴς λοιπὸν ἡμέραν τινὰ πλησιάζει τοὺς ἐν καφενείῳ τινὶ συνηθροισμένους Ἕλληνας σπουδαστὰς καὶ μετὰ βραδείας φωνῆς τοῖς λέγει:

— Λοιπὸν ἐν Ἑλλάδι ἔχετε *ἐπανάστασιν!*

— Ἐπανάστασιν! φωνάζουσι μιᾷ φωνῇ οἱ Ἕλληνες καὶ ἐγείρονται πάντες!— πότε ἦλθεν ἡ εἴδησις, ποῦ τὴν εἶδες!...

— Τὴν εἶδα, ναί.. τὴν ἀνέγνωσα εἰς τὸν Καζαμίαν!...

Ἐνόει τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ὁ λόγιος

— Ἐπισήμως ἐτελέσθη ἐν Βάμῳ τῶν Ἀποκορώνων Κρήτης ἐκκλησιαστικὸν καὶ πολιτικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ κατὰ τὸ 1878 ὑπὲρ ἐλευθερίας κεσόντων. Ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας προσόψεως τοῦ κενοταφίου ἦσαν γεγραμμένα «11 καὶ 12 Ἰουνίου 1878» κάτωθι δ αὐτῶν «τοῖς ἐν Ἀποκορώνῳ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐνδόξως πεσοῦσι» ἐπὶ τῆς ὀπισθίας προσόψεως «θάνατον ὑπὲρ ἐλευθερίας ἢ βίον μετὰ δουλείας αἱρούμενοι, ζῶντές τε καὶ θανόντες ζηλωταί», «ἐπὶ δὲ τῶν τεσσάρων προσόψεων ἐντὸς στεφάνων 1821—1841—1866—1878. Δύο Ἑλληνικαὶ σημαῖαι καὶ μία μέλαινα (ἡ τῆς Κρήτης μας!) ἐκυμάτιζον πενθίμως!...

Ἐκ Κρήτης ἀναμένομεν ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου μνημοσύνου ὑποδούλου λαοῦ.

— Τῇ προσκλήσει τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἀποσταλήσονται ὅπως παρευρεθῶσιν εἰς τὰ κατ' αὐτὰς γενησόμενα γενικὰ γυμνάσια τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ Ἕλληνες ἀξιωματικοί, ὡς τοιοῦτοι δὲ λίαν καταλλήλως ἐξελέγησαν ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ καὶ διευθυντὴς τῆς τῶν Εὐελπίδων σχολῆς κ. Πάνος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ καὶ δημοφιλὴς διοικητὴς τοῦ 11ου πεζικοῦ τάγματος κ. Γ. Μαυρομιχάλης. Καὶ τὸν μὲν κ. Μαυρομιχάλην εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Τάγματος θέλει ἀντικαταστήσῃ ὁ ἀντισυνταγματάρχης κ. Χ. Μπότσαρης, τὸν δὲ κ. Κολοκοτρώνην ἐν τῇ διοικήσει τῆς Σχολῆς ὁ ἀντισυνταγματάρχης κ. Θ. Μάνος.

— Ἐπιτροπὴ μεταβᾶσα εἰς τὰς παρὰ τὴν παλαιὰν ἀγορὰν φυλακὰς τοῦ φρουραρχείου ἐγνωμάτευσε περὶ τῶν μεταβολῶν, αἵτινες θέλουσιν ἐπενεχθῇ πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς Κόκλα καὶ Γεννηματᾶ κρατουμένων πολιτικῶν ὑποδίκων καὶ καταδίκων. Φροντοῦμεν ὅμως ὅτι αἱ ἐπισκευαὶ δέον νὰ περιορισθῶσιν εἰς ὀλίγιστα, ἐπειδὴ πιθανὸν κατὰ τὴν πρόοδον τῶν ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν νὰ χρειασθῶσι καὶ οἱ ὑπὸ τῶν τρωγλῶν τούτων κατειλημμένοι χῶροι.

— Πανηγυρικῶς ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν Κακῇ Σκάλᾳ μεγάλης σιδηρᾶς γεφύρας τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου, ὅστις εἶνε βεβαίως τὸ σπουδαιότατον ἑλληνικὸν ἔργον τῆς ἐποχῆς μας.

— Ὁ δραστήριος, γενναῖος καὶ ἀδέκαστος δεκάρχης κ. Μ. Ἄννινος μετὰ τοῦ πληρώματος τῆς Ἀτμακάτου Βέλους συνέλαβε κατὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Βάρης λαθρεμπόριον ἐκ 5 χιλιάδων δωδεκάδων ἀσφραγίστου σιγαροχάρτου καὶ 2 σάκκων τουμπεκίου. Εὐχόμεθα ὅπως ἡ δεκαρχία, ἣν ἄρτι προβιβασθεὶς ὁ κ. Ἄννινος κατέσχε νὰ εἶνε ἡ κατωτάτη βαθμὶς τοῦ αἰσίου μέλλοντος, ὅπερ τῷ ἀνήκει.

— Ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐκπαιδευτηρίου τοῦ γηραιοῦ διδασκάλου κ. Γ. Μανούσου, παρ' ᾧ τόσοι λόγιοι καὶ λογοτέχναι ἐμαθήτευσαν. Δι' ἐντυπώσεις τῶν παρευρεθέντων ἐν αὐταῖς εἶνε ὡς ἄριστα.

— Ἐπερατώθη καὶ τὸ ἀπὸ Φαρσάλων μέχρι Σοφάδων τμῆμα τῶν ἄλλων οὐχ ἧττον εὐδιούντων θεσσαλικῶν σιδηροδρόμων.

— Φοβερὰ καταιγὶς ἐνέσκηψεν ἐν Σίφνῳ πολλῶν κακῶν γενομένη πρόξενος καὶ ἑνὸς καλοῦ... τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ἐκεῖσε διαμένοντος διαπρεποῦς ποιητοῦ καὶ φιλολόγου κ. Ἀριστομένους Προβελεγγίου, ἃς ἀναμένομεν λίαν προσεχῶς.

— Καθ' ὑποβληθησόμενον νομοσχέδιον συνιστᾶται διαρκὲς συμβούλιον ἐκ Καθηγητῶν πρὸς ἐπίβλεψιν τῆς ἐν γένει ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ ἐνιαυσίου προγράμματος τῶν μαθημάτων.

— Πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐκ τῶν τριῶν ἐκλεγέντων, διωρίσθη ὁ καὶ τὰς πλείους ψήφους λαβὼν κ. Κ. Π. Δηλιγιάννης ἐκ τῶν ἐγκρίτων καθηγητῶν τῆς Ἰατρικῆς.

— Ὅπως τὸ γραφεῖον τῆς Γαλλικῆς Ναυτικῆς ἀποστολῆς ᾖ πλησίον τῆς θαλάσσης — καὶ κατὰ τὴν ὥραν μάλιστα ταύτην τοῦ ἔτους — διετάχθη ἡ ἐνοικίασις εὐρυχώρου ἐν Πειραιεῖ οἰκίας.

— Οἱ εὐδοκίμως λίαν περατώσαντες τὰς σπουδὰς των δόκιμοι τοῦ πολεμικοῦ ἡμῶν ναυτικοῦ θὰ περιπλεύσωσι τοὺς κυβικωτάτους λιμένας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Μεσογείου πρὸς ἐξάσκησιν καὶ περιήγησιν. Μετὰ πόσων πάλιν παλμῶν θὰ ἴδωσιν αὐτοὺς οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀδελφοί!...

— Περατωθεισῶν τῶν ἐξελέγξεων ἐν τῇ Βουλῇ, τριῶν μὲν βουλευτῶν ἠκυρώθησαν αἱ ἐκλογαὶ καθ' ὁλοκληρίαν, τεσσάρων δὲ κατά τινας δήμους πρὸς τούτοις ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς νομιμότητος τῆς ἐκλογῆς ἑτέρων τεσσάρων. Ἐν ὅλῳ ἀνεκηρύχθησαν 233 βουλευταί.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ

Ἡ «Ἑβδομὰς» πενθεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἐν Ὀδησσῷ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν πολυτίμου ἀνταποκριτοῦ αὐτῆς, τοῦ Κεφαλλήνος **Γερασίμου Βεργωτῆ**, γνησίου Ἕλληνος καὶ Χριστιανοῦ, ἀγαθοῦ καὶ φιλελευθέρου πολίτου.

Ὅσον πῦρ ὑπελείπετο εἰς τὸν ἐγκατελειμμένον καὶ ἀπογοητευμένον τοῦτον ἄνδρα συνεκινήθησαν εἰς τὴν περὶ διαδόσεως τῆς Ἑβδομάδος μέριμναν.

Καίπερ πενόμενος ἐζήτησε νὰ ἐγγραφῇ συνδρομητὴς ἐκ τῶν πρώτων, καὶ κατόπιν ἀνταποκριτής· διαρκῶς ὡμίλει καὶ ἔγραφε περὶ τῆς «Ἑβδομάδος» εἰς φίλους καὶ συγγενεῖς αὐτοῦ, θὰ φανῇ δὲ ὑπερβολικὸν ἐὰν εἴπωμεν—καὶ μολαταῦτα εἶνε ἀληθές — ὅτι ἔγραφέ ποτε ἡμῖν, ὅτι «λυπεῖται μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ τὴν συνδρομὴν εἰς πτωχοὺς Ἕλληνας, ὅπως ἀναγινώσκωσι τὴν «Ἑβδομάδα» ὅτι εὐχαρίστως διδάσκει χάριν αὐτῆς» καὶ ὅτι «ἂν λυπῆται ὅτι θὰ ἀποθάνῃ ταχέως λυπεῖται κυρίως διότι θὰ παύσῃ ἀναγινώσκων τὴν Ἑβδομάδα»....

Περὶ τοῦ ἰδιορρύθμου καὶ ἐναρέτου τούτου ἀνδρὸς θὰ γράψωμεν ἄλλοτε.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ.

(Ἐπιβαλλομένη ἀπάντησις.)

Γ'.

Συνέχεια (ἴδε σελ. 282

Ὁ κ. Βερν. διδάσκει ὅτι «συμμεθαρμόζομεν μὲν τὴν καταλῆξιν τῶν β'. ἀορ. προς τὴν τῶν ἀρχαίων οἱ λόγιοι ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ, ἀλλὰ *τούτων μόνων*, τῶν *ἀνέκαθεν* ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ ὑπαρχόντων καὶ χωνευμένων καὶ συγχωνευμένων. Καθὼς ὅμως θελήσῃ τις νὰ εἰσδιάσῃ εἰς τὸν γραπτὸν λόγον ἀόριστον β'. ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀνύπαρκτον τέως ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, μὴ ἔκπαλαι ἐν αὐτῇ χωνευμένον καὶ συγχωνευμένον, ἡ γλῶσσα τὸν ἀποπτύει, διότι ὁ στόμαχος ἡμῶν δὲν τὸν δέχεται, καὶ δὲν τὸν δέχεται ὁ στόμαχος ἡμῶν, διότι οἱ ἐκ τῆς ἀρχαίας β'. οὗτοι ἀόριστοι εἶναι διὰ τὴν σημερινὴν Ἑλληνικὴν ἐμετικὸν δραστηριώτερον καὶ τῆς ἰπεκακουάνας! Ἔθιγον! τουτέστιν ἔψαυσα, ἤγγισα!

Καὶ τίς εἶνε ὁ ἥρως, ὅστις θὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του καὶ θὰ χώσῃ εἰς αὐτὸ ἰδίᾳ καὶ ἀτρόμῳ χειρὶ τὸ φοβερὸν καταπότιον; Μυριάκις προτιμότερον τὸ ἔθιξα, καὶ ἂς μὴ τὸ εἰπέ ποτε ὁ παλαιός. Ταῦτα λέγοντες δὲν ἀρνούμεθα, ὅτι, ὅπως ὑπᾶρχουσιν ἄνθρωποι συνηθίσαντες διὰ μακρᾶς ἀσκήσεως καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους νὰ καταπίνωσι ξίφη καὶ ταινίας καὶ σίδηρα, οὕτως ὑπάρχουσι καὶ πολ' ἡμῖν ἄνθρωποι συνηθίσαντες νὰ καταπίνωσιν ὄχι μόνον τὸν ἀόριστον τοῦτον ἔθιγον, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀορίστους καὶ τύπους τῆς ἀρχαίας, πρὸς οὓς παραβαλλόμενον τὸ ἔθιγον εἶναι κώνωψ πρὸς καμήλους, καὶ οἵτινες εἰς μὲν τὸν ἀσυνήθιστον ἄνθρωπον φέρουσι ναυτίασιν καὶ ἔμετον, ἀλλ' εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ καλοῦ γλωσσοδαμαστοῦ καλῶς ἠσκημένου οὐ μόνον τοιαῦτα δυσάρεστα ἀποτελέσματα δὲν φέρουσιν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον πληροῦσιν αὐτὸν μέθης ἡδίστης, δι' ἧς ὑπόπτερος εἰς τοὺς αἰθέρας μεταρσιούμενος ἀεροβατεῖ καὶ περιφρονεῖ τὸν ἥλιον, ἢ καταβαίνει εἰς τὸν Ὄλυμπον καὶ ἀνακλίνεται μεταξὺ τῶν μακάρων Ὀλύμπιος θεὸς καὶ αὐτός. Ἐνομίσαμεν ὅμως καὶ νομίζομεν, ὅτι οἱ γλωσσοδαμασταὶ παρὰ πολὺ ἔτειναν τὸ καλῷδιον καὶ μὲ ἄλλα μὲν πλεῖστα, οὐχ ἧκιστα δὲ καὶ μὲ τοὺς β'. τούτους ἀορ. καὶ διὰ τοῦτο εἴπομεν: Φθάνουν πλέον οἱ ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὸν γλωσσικὸν ἡμῶν στόμαχον εἰσδιαζόμενοι β'. ἀόριστοι[1]. Ἐὰν ὁ ἐκ Γερμανίας νωπὸς ἰατρὸς τῆς γλώσσης φρονῇ, ὅτι ἡ ἰπεκακουάνα εἶνε ὀλίγη, τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὁ στόμαχός του εἶνε, φίλε μου, δαμασμένος ὑπὸ τῶν νεογραμματικῶν,[2] περίφημα, καὶ ἱκανὸς νὰ καταναλώσῃ ὁλόκληρον σιδηρουργεῖον». Ἀνεγράψαμεν τὸ χωρίον τοῦτο ὁλόκληρον, ἵνα κατάδηλον τοῖς πᾶσι καταστῇ, διὰ τίνος μεθόδου πραγματεύεται ὁ κ. Βερν. τὰ ἐπιστημονικὰ ταῦτα ζητήματα. Λέξεων μὲν ποταμός, νοῦ δὲ σταλαγμός! Λόγια ὅσα θέλετε, ἤ, ἀληθέστερον, ὅσα δὲν θέλετε, λόγος δὲ πειστικὸς οὐδὲ εἷς. Καὶ φαντάσθητε ὅτι τῇ αὐτῇ χρυσῇ μεθόδῳ ἠκολούθησε καὶ ἐν τῷ Ἐλέγχῳ, διὸ καὶ ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῇ Μελέτῃ δῆλον τὸ ἄτοπον, ἀλλ', ὡς φαίνεται, «χαλεπὴν φύσιν μεταβαλεῖν οὐ ῥᾴδιον».

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου πάντες οἱ διισχυρισμοὶ οὗτοι εἶναι αὐτόχρημα ψεύδη· διότι, ἐρωτῶμεν, πῶς σχηματίζεται σήμερον ἐν τῇ γραφομένῃ γλώσσῃ ὁ ἀόρ. τοῦ *Λανθάνω*; δὲν λέγεται (δι)έλαθε; καὶ ὅμως τὸ ῥῆμα *λανθάνω—ἔλαθον* δὲν εἶναι ῥῆμα δημῶδες χωνευμένον καὶ συγχωνευμένον κτλ. Ὁμοίως ἀγνοεῖται τὸ ῥῆμα *διατέμνω* ἐν τῇ δημώδει, ἀλλ' ὁ κ. Βερν. ἔγραψεν ἁπλούστατα ἐν τῷ ἐγχειριδ. τῆς Γεν. Ἱστορίας σελ. 261 «ὅπου οἱ Φοίνικες *διέταμον* τὸν Ἰσθμόν». Ἀλλ' ἀκρίβειαν καὶ ἀκολουθίαν παρὰ τοῦ κ. Βερναρ. ἀπιστῶν τις *Ἀρκαδίην αἰτεῖ*.

Τελευταῖον παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ κ. Κόντος δὲν ἠθέλησε νὰ συστήσῃ τὸν ἐνεστῶτα *Θιγγάνω* καὶ τὸν ἀόρ. *ἔθιγον* καὶ ν' ἀποβάλῃ τὰ ῥήματα *ἅπτομαι*, *ψαύω*, *ἐγγίζω* ὅλως τοὐναντίον ῥητῶς λέγει «πρὸς τοὺς φρονοῦντας ὅτι τὰ ῥήματα *ψαύω καὶ ἅπτομαι* εὐαρμοστότερα τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ εἰναι *οὐδέν*, *ὡς εἰκὸς ἀντιλέγομεν*»· καὶ «Ἄλλως δὲ πολλῷ κάλλιον εἶνε ν' ἀσπάζηται τις τὸ κοινολεκτούμενον *ἐγγίζω* ἢ λέξεως παλαιᾶς ποιούμενος χρῆσιν νὰ ἐκφέρῃ αὐτὴν κατὰ βράβαρον τύπον. Μόνον Στρεψιάδης ἠδύνατο νὰ διαστρέψῃ ταῦτα καὶ νὰ κατηγορήσῃ τοῦ κ. Κόντου, ὅτι πειρᾶται νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν τὸν ἐνεστῶτα *θιγγάνω!*

Ὁ κ. Βερναρ. ἔψεξε καὶ ἀπρεπέστατα ἔσκωψεν ἐπανειλημμένως τὸν κ. Κόντον γράφοντα *ἡ φύσις τῆς γλώσσης*, ἐπειδὴ δ' ἀπεδείχθη αὐτῷ ὅτι κατὰ τὴν συνήθειάν του περιέπεσεν εἰς ἀντίφασιν, ἔνθεν μὲν ψέγων ἔνθεν δὲ μεταχειριζόμενος τὴν φράσιν ταύτην, ἀπαντᾷ,[1] ὅτι δὲν εἶπεν ὅτι ἡ φράσις εἶναι ἐπίμωτος, ἀλλ' ὅτι τὸν Κόντον ἔκρινεν ἐπίμεμπτον, διότι, «ἀντὶ νὰ φέρῃ ἀποδείξεις καὶ λόγους ὡρισμένους, καταφεύγει εἰς τὴν φράσιν ταύτην, ἥτις ὡς ὅλως γενικὴ καὶ ἀόριστος οὐδὲν ἀποδεικνύει». Ἄλλο, βλέπετε, ζήτημα πάλιν τοῦτο! Ἀλλὰ μήπως ὁ κ. Βερν. ἀνὰ πᾶν βῆμα κοπανίζων τὸ *πνεῦμα τῆς Ἑλλην. γλώσσης* μᾶς ἐξέθηκέ ποτε τοὺς λόγους τοὺς ὡρισμένους καὶ τὰς ἀποδείξεις ἃς ὑπονοεῖ; Βεβαίως οὐχί, ἠρκέσθη δὲ εἰς τὴν γενικὴν καὶ ἀόριστον φράσιν ταύτην, «τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης» πρβλ. Ἐλέγχ. 117 «τὸ ῥιψοκινδυνῶ... ὡς ἀντιμαχόμενον (?) πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς σημερινῆς γλώσσης» καὶ 240 «διότι ἡ χρῆσις τῆς πτώσεως ταύτης ἀντιβαίνει (?) πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας γλώσσης» καὶ ἄλλχ. πολλαχοῦ. Ἐν τούτοις οὐδεὶς ποτε ἠθέλησε νὰ μεμφθῇ αὐτὸν ἐπὶ τῇ παρασιωπήσει διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέρχηταί τις ἑκάστοτε εἰς τὴν διεξοδικὴν ἔκθεσιν τούτου, περὶ ὧν ἰδιαίτερον βιβλίον γραφθὲν μόλις θὰ ἐξήρκει.

Ἀφοῦ δ' ἀπέσυρεν οὕτως τὰς κατηγορίας αὐτοῦ κατὰ τῆς φράσεως «*ἡ φύσις τῆς γλώσσης*», ἐπιχειρεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ἡ φράσις «τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης» εἶναι ὀρθή. Πρὸς τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι λέγεται «τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου» ὡσεί τις ἀμφέβαλλε περὶ τούτου, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἔλεγον «ψυχὴ τῆς πόλεως» ὡσεὶ ταῦτα εἶχον τὴν ἐλαχίστην ὁμοιότητα ἢ σχέσιν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης, ὅτι λέγεται «ὁ βίος τῆς γλώσσης», ὥστε δύναται νὰ λεχθῇ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ νὰ γίνῃ ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ γράμματος καὶ πνεύματος τῆς γλώσσης ὅπως καὶ τοῦ νόμου. Ἀλλ' ὁ κ. Βερ., ὁ δεινὸς κατήγορος τῶν ἄλλων ἐπὶ ἀνυπάρκτοις ξενισμοῖς, ὤφειλε ν' ἀποφύγῃ τὸν ὀφθαλμοφανῆ ξενισμὸν τοῦτον, ὃν οὐδεὶς οὔτε παλαιὸς οὔτε νέος εἶπεν. Ἔπειτα ὤφειλε νὰ διαστέλλῃ ὁ κ. Βερν. τὰ φύσει διάφορα, ἄλλο βεβαίως τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου—ἡ ἔννοια, ὁ νοῦς τοῦ νόμου, εἴτε τοῦ νομοθέτου τοῦ θέντος τὸν νόμον, ὅπως καὶ τὸ νόημα, ὁ νοῦς καὶ ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου τοῦ συγγραφέως κτλ. καὶ ἄλλο τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης, ὃ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ὁ νοῦς, τὸ νόημα, ἡ ἔννοια τῆς γλώσσης· ἐκ τούτου δῆλον ὅτι ἡ ἀντίθεσις, ἥτις ὑπάρχει πολλάκις μεταξὺ τοῦ νοήματος τῆς ἐννοίας, τοῦ νοῦ καὶ τοῦ γράμματος, τῶν λέξεων συγγραφέως, χωρίου, νόμου τινὸς *δὲν εἶναι δυνατὸν κατ' οὐδένα τρόπον* νὰ γίνῃ μεταξὺ τοῦ νοῦ, νοήματος, ἐννοίας τῆς γλώσσης καὶ τοῦ γράμματος αὐτῆς. Τοιαύτην ἀντίθεσιν, ἥτις καθιστᾷ τὴν ὅλην φράσιν ἀδιανόητον, δὲν ἀπαιτεῖ «ἡ φύσις τῆς γλώσσης», ἤτις δηλοῖ ἁπλούστατα τὸ πεφυκέναι τὴν γλῶσσαν τοιαύτην ἢ τοιαύτην, τὸ ἔχειν

1 Ἐν τῇ ἐξαναγκασθείσῃ ταύτῃ ὁμολογίᾳ παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ κ. Βερν. μόνον τὸ ἕτερον, τὸ ἐκ τοῦ Ἐλέγχου, χωρίον ἀναγνωρίζει ἴδιον, ἀφίνει δ' ἀμνημόνευτον τὸ ἐκ παλαιοτέρου ἔργου αὐτοῦ, οὔτε ὡς ἴδιον ἀναγνωρίσας οὔτε ὡς ξένον αὐτοῦ ἀπορρίψας. Καθὰ λοιπὸν φαίνεται καὶ τοῦτον ἔχει τὸν σκοπὸν ἡ ἀνωνυμία, τὸ νὰ μὴ προφέρωνται τῷ κ. Βερν. ὅσα ἄλλοτε ἐναντία τῶν νῦν μετὰ μεγάλου πατάγου κατὰ τὸ ἔθος ἐγνωμάτευσεν, Βλέπετε, παράδοξον! καὶ ἐκ τούτου ὠφέλειαν πορίζεται ὁ κ. Βερν.! Βεβαίως ἡ παροῦσα ἀνωνυμία θὰ εἶναι τρίτη ἔκδοσις τοῦ ἀνθρώπου, πρῶτον μὲν ὡς Τρανταλίδου, δ'. ὡς Βερναρδάκη καὶ τρίτον Ἀνωνυμάκη ἢ Ἀνωνυμίδου. Ἐπειδὴ δ' ἡμεῖς ἐν τούτοις τὸ θρυλλούμενον ἀπόρρητον ἐξ ὁλοκλήρου παραδλέψαντες γράφομεν τέλος ἀπ' εὐθείας ὀνομαστὶ πρὸς τὸν κ. Βερν., παρακαλοῦμεν αὐτόν, ἂν παρὰ πάντα τὰ λεγόμενα εἶναι αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς τῶν ἐπιφυλλίδων, νὰ σπεύσῃ νὰ διαψεύσῃ μὲ τὸν λόγον τῆς τιμῆς του ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» τὸ καὶ ὑπὸ τῶν τοίχων λεγόμενον περὶ τῆς ταυτότητός του πρὸς τὸν ἐπιφυλλιδογράφον: Ἂς εἶναι δὲ βέβαιος, ὅτι τάχιστα θὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ συγγνώμην ἐπὶ τῇ ἀποδόσει εἰς αὐτὸν ξένων σφαλμάτων, καὶ ὅτι οὐδέποτε τοῦ λοιποῦ θὰ παραδάλλωμεν τὰ τοῦ κ. Βερναρδάκη πρὸς τὰ τοῦ κ. Ἀνωνυμάκη, οὐδὲ θὰ ζητῶμεν ἂν συμφωνῶσιν ἢ μή.

2 Τί λαμπρὰ λέξις! καὶ δὲν εἶναι βεβαίως ξενισμός, νεογραμματικοι junggrammatiker, ἀφοῦ τὴν λέγει ὁ κ. Δημ. Βερναρδάκης!

φύσει οὕτως ἡ ἐκείνως κττ. Ἵνα τὸ πᾶν καταστῇ σαφέστερον, λάβωμεν ἓν ἢ δύο μερικὰ παραδείγματα· ἡ φύσις π. χ. τοῦ συνδέσμου *μὲν* εἶναι· νὰ μὴ τίθηται ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως, νὰ ἀναφέρηται εἰς τὰ ἑπόμενα, νὰ σημαίνῃ ὅτι τι ἐνισχύεται, βεβαιοῦται κτπ., οὐδεμίαν δ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλο τι δηλοῖ· τοιαῦται δὲ φράσεις εἶναι παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησι μυριόλεκτοι· τοὐναντίον ἡ φράσις «τὸ πνεῦμα τοῦ συνδέσμου μέν», οὐ μόνον ἀντιτάσσεται τῷ γράμματι αὐτοῦ, οὐ μόνον παντάπασιν ἀνελλήνιστος εἶναι, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν ἀπολύτως ἔχει ἔννοιαν, ἐκτὸς ἄν τις ὑπὸ τὸ πνεῦμα νοῇ τὴν σημασίαν αὐτοῦ, ὅπερ πρῶτον μὲν λίαν στενώτερον τοῦ «ἡ φύσις τοῦ μέν», ἔπειτα δὲ καὶ ὅλως διάφορον. Ὁμοίως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἡ φύσις τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, τῆς μετοχῆς κτπ. ἀλλ' ἥκιστα τὸ πνεῦμα τῆς ὁριστικῆς κτπ. Καὶ ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἐν Προδρόμῳ σελ. κβ'. γράφει «τοῦ ὑποτακτικοῦ λεγομένου ἄρθρου *ἔδειξε διάφορον τὴν φύσιν*» καὶ κζ'. «νὰ μάθωμεν *τὴν φύσιν τοῦ μέσου ῥήματος*» «*τοῦ μέσου ῥήματος ἡ φύσις εἶναι* νὰ σημαίνῃ ἐν ταὐτῷ ἐνέργειαν καὶ πάθος . . . .» Πρὸς τούτοις ὁ μὲν νόμος τίθεται κατόπιν μελέτης καὶ σκέψεως, ἡ δὲ γλῶσσα ὁσημέραι δημιουργεῖται ὑπὸ τῶν λαλούντων οὐχὶ κατόπιν σκέψεως καὶ μελέτης· ὅ,τι ἄρα περὶ τοῦ νόμου δύναται νὰ λεχθῇ, δὲν δύναται τὸ αὐτὸ νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῆς γλώσσης. Ἀλλὰ καὶ γλωσσολογικῶς εἶναι ἐσφαλμένη ἡ φράσις «τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης». Διότι ὁ λέγων τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης καὶ ἀντιτάσσων αὐτὸ πρὸς τὸ *γράμμα* αὐτῆς, ἔχει κατὰ νοῦν τὴν ἐσφαλμένην παράστασιν γλώσσης γραπτῆς, γραφομένης· ἐπειδὴ βεβαίως ὅπως περὶ τῶν ἀγράφων νόμων, συνηθειῶν κτπ. δὲν δύναται νὰ λεχθῇ τὸ πνεῦμα αὐτῶν οὐδὲ ν' ἀντιταχθῇ πρὸς τὸ γράμμα, ἀφοῦ δὲν εἶναι γεγραμμένοι, οὕτως οὐδὲ περὶ γλώσσης ἀγράφου δύναται νὰ λέγῃ τις εὐλόγως τὸ γράμμα αὐτῆς καὶ ἀντιτάσσῃ πρὸς τὸ πνεῦμα. Ἀλλ' ἡ παράστασις αὕτη ἡ λαμβάνουσα πρὸ ὀφθαλμῶν μόνην τὴν γραφομένην ἢ μόνας τὰς γραφομένας γλώσσας εἶναι ὅλως ἐσφαλμένη· διότι ἴσα-ἴσα τὸ μέγιστον μέρος πάσης γλώσσης καὶ φρασεολογικῶς καὶ λεξιολογικῶς καὶ πρὸ πάντων τυπικῶς καὶ φθογγικῶς οὐδέποτε γράφεται. Ἡ παράστασις δ' αὕτη ὅτι γλῶσσα εἶναι ὅ,τι ἐπὶ τοῦ χάρτου βλέπομεν, ἀνῆκε τοῖς φιλολόγοις καὶ τοῖς παλαιοτέροις γλωσσολόγοις, οἱ νεώτεροι δ' ὅμως γλωσσολόγοι γλῶσσαν λέγοντες οὐχὶ μόνον τὰ γεγραμμένα νοοῦσιν, ἀλλὰ καὶ σύμπαντα τὰ φαινόμενα πάσης γλώσσης εἴτε γράφονται εἴτε οὐχί. Ὁ κ. Βερν. εἰς οὐδὲν τούτων ἐπιστήσας τὸν νοῦν ἀλλὰ ἐπιμένων νὰ διατείνηται, ὅτι ἡ ἅπαξ λεχθεῖσα φράσις του εἶναι ὀρθή, ἐναβρύνεται ἐγκαυχώμενος, ὅτι οὐδείς ποτε ἄλλος πρὸ αὐτοῦ ἔκαμε διάκρισιν μεταξὺ τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς γλώσσης!

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.

[Ἡ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω ἐγκρίτου συνεργάτου ἡμῶν «Ἔκθεσις περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν γενομένων ὑπὲρ τῆς γλώσσης ἡμῶν κατὰ τὸ παρὸν ἔτος» δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἐπίλογος τοῦ γλωσσικοῦ ἢ μᾶλλον τοῦ ὀρθότερον χαρακτηρισθέντος ὀρθογραφικοῦ ζητήματος. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ὡς ἠγγείλαμεν, καταχωρίζομεν σήμερον τὸ συμπέρασμα, φρονοῦντες ὅτι πᾶσα συζήτησις περὶ τῶν τοιούτων εἶνε πλέον ἄσκοπος καὶ ἐλπίζοντες ὅτι, οἱ μὲν εὐφυολόγοι θὰ παύσωσιν ἐνοχλοῦντες τοὺς ἐπιστήμονας, οὗτοι δὲ θὰ πάψωσιν ἐρίζοντες πρὸς κομποχαυνείας.]

«. . . . . Κατωρθώθη παρ' ἡμῖν τὸ γελοιότατον τῶν πραγμάτων· νὰ νομίζηται ἡ παραμέλησις ὀρθογραφικῶν, τυπικῶν, τονικῶν, συντακτικῶν, σημασιολογικῶν κτπ. παραγγελμάτων τῆς συνήθους γραμματικῆς καὶ ἡ περὶ ταῦτα ἐσφαλμένη χρῆσις ὡς ἀνεξαρτησία τις ἀπὸ τῶν σχολαστικῶν, ὡς χαρακτηριστικὸν ἀληθῶς ἐλευθέρου καὶ ἀδροῦ φρονήματος, διότι διὰ τῆς καταπατήσεως καὶ παραβάσεως τούτων καθιστῶμεν δῆλον, ὅτι δὲν ὑποτασσόμεθα τῷ Κόντῳ.

Βεβαίως οἱ καταφρονηταὶ τούτων θὰ ἠσχύνοντο σφόδρα, ἂν ποτε ἐξηλέγχοντο συντάσσοντες π.χ. τὸ Γερμανικὸν gebrauchen μετὰ γενικῆς, ἀλλ' ἂν τὸ ἑλλην. *χρῶμαι*, οὐχὶ μόνον δὲν αἰσχύνονται, ἀλλὰ καὶ ἐγκαυχῶνται ἐπὶ τούτῳ. Ὁμοίως ἂν τις ἔγραφε τὸ *aimer* διὰ τοῦ e ἐν τῇ παραληγούσῃ καὶ ἐξηλέγχετο, θὰ ἠρυθρία, ἀλλὰ τὸ *ταίρι* γράφων *τέρι* καὶ τοὐναντίον τὸ ἐσθὴς γράφων αἰσθής, δὲν ἐρυθριᾷ· τὸ αὐτὸ καὶ ἂν ἔγραφε maitre ἀντὶ maître κτπ. ἀλλὰ ἂν γράφῃ *πρώραν*, *ἀκτίνες* κτλ., δὲν βλάπτει ἀλλὰ καὶ κόσμον τινὰ φέρει.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον διὰ τῶν ἐργασιῶν τῶν καταβοώντων τοῦ Κόντου ἐγκαθιδρύθη καὶ ἐνομιμοποιήθη ἡ ἐπιπολαιότης καὶ τὸ ἀταλαίπωρον τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων. Καὶ ἀληθῶς πρὸς τί νὰ ζητῇ τις ἐπιμόνως νὰ μανθάνῃ καὶ μνημονεύῃ πῶς γράφεται ἢ συντάσσεται καὶ λέγεται τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα; ἢ διὰ νὰ νομισθῇ σχολαστικός; καὶ δὲν εἶνε προτιμότερον τὸ καὶ ῥᾷστον νὰ τὸ γράψῃ καὶ εἴπῃ ὅπως ἐπέλθῃ, ἵνα οὕτω καὶ γενναῖος ἀνὴρ φανῇ; Διότι ἄν τις παρατηρήσῃ αὐτῷ, ὅτι ἄλλη εἶνε ἡ ὀρθὴ χρῆσις, εὐθὺς ἔχει πρόχειρον τὸ «Ἡμεῖς προσέχομεν εἰς τὰ πράγματα, εἰς τὰς ἐννοίας, οἱ δὲ σχολαστικοὶ εἰς τὰς λέξεις» καὶ «Διατί τάχα τὸ ἰδικόν μας (ὅηλ. ὅπερ αὐτὸς ἔπλασε) νὰ μὴ εἶναι καλὸν ὅσον καὶ τὸ παλαιόν; ἡ γλῶσσά μας τὸ λέγει (καὶ τί δὲν τὴν κάνομεν νὰ λέγῃ!), μήπως ἡμεῖς δὲν γράφομεν τὴν γλῶσσάν μας, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι τὴν ἰδικήν των;» Οὕτως ἀποφεύγομεν εὐκολώτατα πάντα ἔλεγχον! Δὲν βλέπομεν ὅμως, ὅτι ἡ σύγχυσις καὶ ἡ κακὴ χρῆσις καὶ σύνταξις τῶν λέξεων ἀρχὴν ἔχει πάντοτε τὴν σύγχυσιν τῶν ἐννοιῶν καὶ γνώσεων ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν, καὶ ὅτι ἀληθῶς πολλάκις ἀγνοοῦμεν καὶ τὰ πράγματα, καὶ ὅτι δὲν γράφομεν ἀληθῶς τὴν γλῶσσάν μας, τὴν μητρικήν μας γλῶσσαν, καὶ ὅτι διὰ τῆς ἀτασθαλίας ἡμῶν ταύτης διατρέχει ὁ γραπτὸς ἡμῶν λόγος μέγιστον κίνδυνον νὰ ἐμπέσῃ εἰς τερατώδη Βαβυλωνίαν, ἐν ᾗ τὰ πάντα νὰ συντάσσωνται καὶ γράφωνται καὶ λέγωνται κατὰ πάντας τοὺς τρόπους, καὶ ν' ἀποβῇ τοσοῦτον ἀκόλαστος καὶ ἀνώμαλος καὶ ἀκανόνιστος, ὥστε ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον νὰ μανθάνῃ τις δύο ξένας γλώσσας ἢ μίαν τὴν γραφομένην ταύτην. Οὕτως ἕκαστος ἡμῶν ἀλωνίζει *κατὰ τὸ κεφάλι του* καὶ οὐδὲ πρὸς ἑαυτὸν ἀκόλουθος πάντοτε, ἀλλὰ κατὰ τὰς περιστάσεις! Ὦς βλέπετε, καὶ ἐδῶ, τοῦ Ἕλληνος ὁ τράχηλος ζυγὸν δὲν ὑποφέρει, — nota bene τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης τὸν ζυγόν, διότι τῶν ἄλλων γλωσσῶν τὸν ζυγὸν τὸν ὑποφέρει εὐκολώτερον καὶ κατὰ τὸν δυνατὸν ἐμμονώτερον τοῦ τουρκικοῦ.

Τῆς ἀπελπιστικῆς δὲ ταύτης συγχύσεως, εἰς ἣν ἡ ἀνάμιξις εἰς ἀλλότρια ἔργα τῶν αὐτοχειροτονήτων γλωσσικῶν ἰατρῶν ἐνέβαλε τὸ ζήτημα, πρόσθετος καὶ χαρακτηριστικωτάτη ἀπόδειξις εἶναι καὶ ἡ ἀπαίτησις, ἵνα συσταθῇ σωματεῖον σκοπὸν ἔχον τῆς νέας γραφομένης γλώσσης τὸν καταρτισμόν, τὴν κύρωσιν καὶ διάδοσιν, ἐξ οὗ σωματείου ν' ἀποκλείωνται — τίνες νομίζετε; οἱ φιλόλογοι! Ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἀναμφιβόλως εἶνε ἐξ ἴσου εὔλογος ὅσον καὶ ἡ ἄλλη, ἵνα ἐκ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῆς Ἑλλάδος ἀποκλείωνται οἱ νομικοὶ ἢ ἡ ἄλλη ὅπως ἐκ τῆς Ἑταιρείας τῆς Ὑγιεινῆς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀποκλεισθῶσιν ἅπαντες οἱ ἰατροί!

Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ, ὅπως προληφθῇ ἡ ἐπαπειλουμένη παραχὴ τῶν πάντων, ἐπέλθῃ δὲ τάξις τις εἰς τὸ προκύπτον χάος; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, ἐλπίζω, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀπαντήσωμεν, ἂν θελήσωμεν νὰ σκεφθῶμεν πρακτικῶς, λογικῶς. Περὶ ἰατρικῶν πραγμάτων παρακαλοῦμεν τοὺς ἰατρούς, ἵνα μᾶς συμβουλεύσωσι, περὶ νομικῶν δὲ τοὺς νομικούς κ.τ.τ. καὶ τοῦ ο εὐλόγως, διότι πιστεύομεν, ὅτι οὗτοι π. χ. οἱ νομικοί, ἐπειδὴ ἔχουσιν ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ τοῦ συνόλου τῆς νομοθεσίας καὶ τῶν σχέσεων τῶν μερῶν αὐτῆς πρὸς ἄλληλα καὶ τῆς κατὰ μικρὸν ἀναπτύξεως καὶ τῆς δημιουργίας τῶν νόμων καὶ τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων, αἵτινες προεκάλεσαν τὴν θέσιν ἑκάστου κ. τ. τ., διὰ ταῦτα εἶνε οἱ καταλληλότατοι ἑρμηνευταὶ καὶ σύμβουλοι περὶ νομικῶν ζητημάτων. Ἀλλ' ἐνῷ ὡς πρὸς ταῦτα εἴμεθα πάντες σύμφωνοι, διατί δὲν πράττομεν ταῦτα προκειμένου καὶ περὶ γλωσσικῶν ζητημάτων; διατί δὲν θέλομεν νὰ ἀκούωμεν καὶ πειθώμεθα εἰς τὰ διδάγματα τῶν ἐπισταμένων καὶ τὸν γλωσσικὸν ἡμῶν θησαυρόν, καὶ τὰς σχέσεις τῶν μερῶν αὐτοῦ πρός τε τὸ σύνολον καὶ πρὸς ἄλληλα, καὶ τὴν κατὰ μικρὸν δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης καὶ τὰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις, αἵτινες ἐν τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀνέλιξιν ταύτην; Διατί ἐπιχαιρεκακοῦντες ἢ καὶ φθονοῦντες αὐτοῖς ἀποδεχόμεθα ἀσμένως τὰς κατ'

αὐτῶν οὐχὶ ἐπιστημονικὰς ἀντιρρήσεις, ἀλλὰ τὰς εἰρωνείας καὶ τὰ γελοῖα καὶ ἀνούσια σκώμματα, ἅτινα προφέρουσι κατ' αὐτῶν ἄνθρωποι στερούμενοι καθ' ὁλοκληρίαν τῶν ῥηθέντων ἀναγκαιοτάτων ἐφοδίων; Δὲν εἶναι σημεῖον μεγάλης ἐξαχρειώσεως καὶ καταπτώσεως νὰ βλέπῃ τις ἀνθρώπους ἀστοιχειώτους, μαθητὰς ἀπορριφθέντας καὶ ἀφυεστάτους, ἀποφαινομένους, ὅτι ὁ Κοραῆς ἢ ὁ Κόντος δὲν κατανοοῦσι τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης κτλ. ἡμᾶς δὲ τοὺς πολλοὺς ἀναγινώσκοντας καὶ θαυμάζοντας τὰ ἐλεεινὰ ληρήματα αὐτῶν τούτων, οὓς ἂν εἴχομεν πρὸ ἡμῶν μόλις θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τοὺς ἀκούσωμεν ἐπὶ πέντε λεπτά; Καὶ δὲν εἶναι φυσικόν, ὅτι οὗτοι ἐκμεταλλευόμενοι τὴν ἀνοχὴν καὶ ἀνοησίαν ἡμῶν τῶν πολλῶν γίνονται θρασύτεροι ὁσημέραι, ὥστε ἂν καὶ μήτε περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης ἡμῶν ἠξεύρωσί τι, μήτε ἐν τίσιν ἰδιαιτέραις περιστάσεσιν εὑρίσκεται αὕτη, αἰσθάνωνται, μήτε τοῦ γλωσσικοῦ θησαυροῦ ἐπαρκῆ γνῶσιν ἔχωσι, μήτε ἑπομένως τίνων ἔχει ἀνάγκην καταλαμβάνωσι, μήτε πῶς μεταβάλλεται καὶ πλάττεται *καθόλου* ἡ γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων νοῶσι, παρὰ πάντα ταῦτα, οὐ μόνον δὲν ἀφίστανται τοῦ ἀλλοτρίου αὐτῶν ἔργου τούτου, ἀλλὰ καὶ ἁρπάζοντες τὸν κάλαμον κόπτουσι καὶ ῥάπτουσι κατὰ βούλησιν, φροντίζουσι δὲ μόνον νὰ οἰκονομῶσιν ὁπωσδήποτε τὰ πρὸ ποδῶν ζητήματα διὰ σκωμμάτων καὶ εὐφυολογιῶν!

Καιρὸς λοιπὸν νὰ λήξῃ ἡ γελοία καὶ ἄχαρις αὕτη κωμῳδία καὶ ἡμεῖς μὲν οἱ πολλοὶ νὰ μὴ δίδωμεν τοῦ λοιποῦ προσοχὴν εἰς τοὺς ἀπὸ βοῆς σοφοὺς· τούτους, νὰ ἐνθυμώμεθα δὲ α') τὸ παράγγελμα τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ, ὅτι «ἕκαστος ὀφείλει γράφων νὰ γράφῃ οὕτως ὥστε ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφομένων νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαχθῇ γραμματική τις τῆς γλώσσης» καὶ β') ὅτι ὁπωσδήποτε ἡ γραφομένη αὕτη γλῶσσα ἔχει ἤδη προσλάβῃ συμπαγῆ τινα τύπον καὶ χαρακτῆρα ἐν τοῖς πλείστοις, τὸν ὁποῖον πρέπει ἐπ' ἴσης νὰ τηρῶμεν, σφόδρα δ' ἁμαρτάνομεν παραβλέποντες φράσεις π. χ. οἷαι «*στρατηγὸς αὐτοκράτωρ*, *ἐλληΐζοντο*, *διεσκεδάζοντο*, *γενικηκότες*, *κακουργήσωσι τοὺς ἀγρούς*, *δέον νὰ ᾖ* κτλ. (καὶ παρ' αὐτὰ *μάλιστα ἐκτύπα* κτπ.) εἶνε βλαβεραὶ ὡς ἀντιβαίνουσαι πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς νῦν γλώσσης. Οἱ δὲ αὐτοχειροτονήτοι γλωσσικοὶ ἰατροὶ καλὸν εἶνε νὰ πεισθῶσιν, ὅτι ἐπειδή, ὅπως ἀπεδείχθη, πάντες ἀληθῶς καὶ κατ' ἀρχὴν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις συμφωνοῦμεν καὶ δὴ δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς παρ' ἡμῖν γλωσσικὸν ζήτημα, ἀνάγκη νὰ παύσωσι πλέον κοπανίζοντες καὶ ἀναμασῶντες τὰ πλεστάκις εἰρημένα, διότι τοῦτο ἐκτὸς τῆς φορτικότητος αὐτοῦ ἐμφαίνει καὶ πτωχείαν πνεύματος, ὅπως μετὰ χαρᾶς βλέπω, ὅτι παρετήρησε καί τις αὐτῶν. Ἡ νεαρὰ καὶ πολλαχῶς ἀτελὴς κοινωνία ἡμῶν παρέχει ἀναμφιβόλως πολλὴν ὕλην καὶ εἰς τὸν κωμικὸν καὶ εἰς τὸν εὐφυολόγον· ἂς τραπῶσι λοιπὸν ἐπὶ ταῦτα, καὶ ἂς ἀφήσουν τὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν διαφώτισιν τῆς ὁποίας ἅτε ἀπαράσκευοι δὲν δύνανται νὰ συντελέσωσιν, ἀλλ' εἰς τὴν ὁποίαν ἀναμιγνυόμενοι καὶ ἐναντία ἀλλήλοις καὶ ἀντιφατικὰ ἑαυτοῖς πολλάκις καὶ ἐλλιπῆ καὶ ἐσφαλμένα διδάσκοντες πολλῆς συγχύσεως καὶ ταραχῆς καὶ ἀβεβαιότητος γίνονται παραίτιοι.»

Η ΛΕΥΚΗ

Δ'.

Αἱ κρύπται.

(Συνέχεια καὶ τέλος τῶν ἀριθ. 284).

Ἡ Λευκὴ εἶχεν ἀντιστῇ ἡρωϊκῶς εἰς τὸ ἄλγος, τὸν τρόμον, τὴν ἀγωνίαν. Ἀλλ' ἅμα ἤκουσε τὴν σκληρὰν ἐκείνην λέξιν τὸ θάρρος αὐτῆς συνετρίβη. Τὸ ὄνειρον τοῦ βίου αὐτῆς ἐξηφανίσθη τέλεον ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὴν φρίκην. Δὲν ἦτο πλέον ὁ εὐγενὴς ναυαγός, ὃν πρό τινων ἔτι λεπτῶν ἠγάπα. Ἦτο ἄνανδρος. Ἠσθάνθη αἰσχύνην νὰ συναποθάνῃ μετ' αὐτοῦ. Ὁ σκαιὸς Μαθαριᾶς, καὶ ἂν δὲν ἠδύνατο νὰ σώσῃ αὐτήν, θὰ συναπέθνησκε καρτερικῶς καὶ δὲν θὰ ἐγκατελίμπανεν αὐτήν. Ὦ, σεῖς οἱ ἐρασθέντες, μόνοι σεῖς δύνασθε νὰ ἐννοήσητε ὁποία ἀλγηδὼν ἐβασάνισε τότε τὴν καρδίαν τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης νεάνιδος· αὕτη ἡ ἀψηφήσασα χάριν τοῦ ἔρωτός της τὰ πάντα καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, εὗρισκε τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τὸν νέον, ὃν ἠγάπησεν, ἐγωϊστὴν καὶ οὐτιδανόν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνὴ οὐδέποτε ἀγαπᾷ ὄν τι, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ἀναγνωρίζει ὑπεροχήν τινα οἱανδήποτε, ὃν μεγαλυνθὲν πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῆς διὰ τῆς δόξης ἢ τοῦ μαρτυρίου, τοῦ θριάμβου ἢ τῆς δυστυχίας, τῆς ἰσχύος καὶ τῆς γενναιότητος, ἡ Λευκὴ περιεφρόνησε τὸν Ἰούλιον ἅμα καταπεσόντα τοῦ ὑποβάθρου αὐτῆς, ἅμα γενόμενον ἄνθρωπον, κοινόν, χεῖρον ἔτι, οὐτιδανόν.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἐφάνη αὐτοῖς ὑποφῶσκον ἐν τῇ πυκνῇ σκοτίᾳ λυκαυγές τι ὑπέρυθρον. Ὁ Ἰούλιος τότε κατελήφθη ὑπὸ παραφόρου χαρᾶς. Ἡ ἀμυδρὰ ἐκείνη λάμψις ἐγέννησεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ παλμοὺς οἵους οὐδέποτε ἐγέννησεν ὁ ἔρως. Τὰ γόνατα αὐτοῦ ἐκάμφθησαν. Ἦτο εὐτυχὴς ὡς ὁ ἐξαγόμενος ἐκ τοῦ τάφου ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ ἐνταφιασθῇ ζῶν.

Ἡ Λευκὴ ἰδοῦσα τὴν χαρὰν τοῦ ναυαγοῦ ἀπεφάσισε τρομερόν τι.

— Ναί, εἶπεν αὐτοῖ εἶνε. Σιμόνουν. Μᾶς εὑρῆκαν. Ἂν δὲν κινηθῇς ἀπὸ τὴν θέσι σου, θὰ γλυτώσῃς.

Ἡ λάμψις καθίστατο ζωηροτέρα, αἱ φωναὶ ἠκούοντο εὐκρινέστεραι.

— Ὦ! ἐγλυτώσαμε! ἀνέκραξεν ὁ Ἰούλιος παραφόρως.

— Ναί, ἐγλύτωσες, ὑπέλαβεν ἡ Λευκὴ μελαγχολικῶς μειδιῶσα.

— Τί θέλεις νὰ πῇς; εἶπεν ὁ Ἰούλιος, νοήσας τὸν ἐν τῇ φωνῇ αὐτῆς παράδοξον τόνον. Καὶ οἱ δύο ἐγλυτώσαμε.

— Μὴ σοῦ περνᾷ ἀπὸ τὸν νοῦ! ἀπήντησεν ἡ Λευκὴ διὰ γλυκείας ἀλλ' ἀποφασιστικῆς φωνῆς. Θά σ' ἀφήσω· γιατὶ σὰν μ' εὑροῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ, κατάμονη μαζύ σου, θ' ἀτιμασθῶ. Δὲν πρέπει νὰ μάθουν πῶς ἔφυγα μαζύ σου.

— Μὴ φεύγεις ἀπὸ κοντά μου, Λευκή, ἀνέκραξεν ὁ ναυαγὸς θεωρῶν ὡς παραφροσύνην τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην, ἧς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸν ἠρωϊσμόν. Ἂν μ' ἀφήσῃς, θὰ πῇ πῶς ζητᾷς τὸ χαμό σου.

Ἡ Λευκὴ δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἀφῆκε τὴν χεῖρα τοῦ νέου.

— Λευκή! Λευκή! εἶπεν οὗτος ἐκτείνας τοὺς βραχίονας, ὅπως κρατήσῃ αὐτὴν ἀλλ' ἀτολμῶν καὶ βῆμα νὰ χωρήσῃ εἰς τὰ ὀπίσω.

Ἡ Λευκὴ ἀπεῖχεν αὐτοῦ ἓξ βήματα ἤδη. Εἰσῆλθεν εἰς ἐγκαρσίαν στοάν. Ἴσως ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμὴν ἐλπίσασα ὅτι θὰ τὴν παρηκολούθει, ἀλλ' οἱ πυρσοὶ προσήγγιζον.

Δὶς ἔτι ἀνέκραξεν ὁ Ἰούλιος.

— Λευκή! Λευκή!

Ἀλλ' ἔμεινεν ἀκίνητος.

Ἓν λεπτὸν παρῆλθε, φανὲν αἰὼν ὅλος εἰς τὸν Ἰούλιον.

Οἱ ἁλιεῖς περιεκύκλωσαν αὐτόν.

— Ὁ ξένος! ἀνέκραξεν ὁ Μαθαριᾶς. Καλὰ τῶλεγα γώ. Μὰ ποῦ εἶνε ἡ Λευκή; Τί τὴν ἔκαμες τὴν Λευκή, βρωμάνθρωπε; εἶπεν ἰσχυρῶς σείων τὸν βραχίονα τοῦ Ἰουλίου.

— Ἡ Λευκή! ἐψιθύρισεν οὗτος, ἀναμνησθεὶς τότε ὅτι ὁ Μαθαριᾶς ἦτο ὁ μνηστὴρ τῆς νεάνιδος, καὶ ὅτι εἰς τὸν ἔσχατον ἐξετίθετο τῶν κινδύνων ὁμολογῶν τὴν ἀλήθειαν.—Ἡ Λευκή! μήπως ἐχάθη καὶ αὐτὴ ἐδῶ μέσα εἰς τὸ σπήλαιον; Ἐγὼ εἶμαι μόνος. Σώσατέ με. Μή μ' ἀφίνετε.

— Ναί, μονάχος σου, ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Μαθαριᾶς ἔκπληκτος καὶ ἀνήσυχος ῥίψας πέριξ βλέμματα. Ἄχ! παίρνω ἀνάσασι! Φοβᾶσαι, βλέπω! προσέῖπε περιφρονητικῶς μειδιῶν πρὸς τὸν ναυαγόν. Νά, ἄκουσέ με. Τώρα ποῦ ξεύρεις τὸ κρυφὸ μέρος ποῦ μαζονόμασθε, μόνο μὲ μιὰ συμφωνία μπορῶ νὰ σὲ γλυτώσω.

— Λέγε, ὅ,τι μοῦ πῇς, τὸ δέχομαι.

— Δὲν πιστευόμεθα 'ς τὸ λόγο σου! εἶπε ξηρῶς ὁ Μαθαριᾶς.

— Μὰ μπορούμε νὰ πιστευθοῦμε 'ς τὸ λόγο ἑνὸς ποῦ θὰ γείνῃ συνένοχός μας εἶπεν ὁ γραμματοδιδάσκαλος Κουρίλης, σαρδωνικῶς γελῶν.

Καὶ κύψας εἰς τὸ οὖς τοῦ Μαθαριᾶ, εἶπεν αὐτῷ λέξεις τινὰς ταπεινῇ φωνῇ.

— Ἄκουσε, ἐξηκολούθησεν ὁ Μαθαριᾶς. Ἀπόψε θὰ παραλάβωμε ἕνα φορτίο λαθρεμπόριο 'ς τὸ λιμάνι τῆς Τραμβλάδης καὶ θαρρῶ πῶς θὰ μᾶς κυνηγήσουν οἱ ἀκτοφύλακες. Σὺ νὰ μείνῃς σκοπός, ὅσο νὰ ξεφορτώσωμε τὸ καράβι, καὶ νὰ μᾶς δώσῃς εἴδησι μ' ἕνα σφύριγμα σὰν ἔρχωνται οἱ ἀκτοφύλακες.

— Ὀρκίζομαι νὰ σᾶς δώσω εἴδησι, εἶπεν ὁ ἄθλιος Ἰούλιος.

— Ἔλα μαζύ μας τὸ λοιπόν, σύντροφε! ἐφώνησεν ὁ Κουρίλης σφίγξας αὐτοῦ τὴν χεῖρα.

— Καὶ σκέψου πῶς σὰν μᾶς προδώσῃς χάθηκες, εἶπεν ἀποτόμως ὁ Λύκος.

Ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν αὐτῶν, καὶ ἐσταμάτησαν εἰς θαυμάσιον ἄντρον

δι'οὗ αἱ κρύπται ἦγον πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὡμοίαζε πρὸς φανταστικὸν ἀνάκτορον· αἱ πλευραὶ ἑκατέρωθεν ἦσαν διακόσμητοι ὑπὸ κρυσταλλων καὶ ἐξαισίων σταλακτιτῶν. Ἐκ τοῦ φωτὸς τῶν πυρσῶν λάμψεις ὡς ἀδαμάντων ἀντανεκλῶντο πανταχόθεν· ὁ ναυαγὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ.

— Ἐδῶ θὰ φυλάξῃς γιὰ μᾶς, τῷ εἶπεν ὁ Μαθαριᾶς.

— Ἄχ! ἀναπνέω ἐλεύθερα ἐδῶ μέσα, εἶπεν ὁ Ἰούλιος. Ἐτελείωσε πλέον ἐκεῖνο τὸ τρομερὸ σκότος· τώρα βλέπω οὐρανό, ἀκρογιαλιά, θάλασσα!

Ὁ Μαθαριᾶς ἐμειδίασεν ἐν ᾧ ὁ ναυαγὸς ἐθεώρει τὴν θάλασσαν, ἧς τὰ κύματα ἐμάρμαιρον εἰσέτι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ ἐξέπνεον ἐπὶ τῆς ὑπερύθρου τοῦ ψάμμου. Ὁ ἐνώπιον τοῦ ἄντρου ἐκτεινόμενος ὁρμίσκος οὗτος, περιεκυκλοῦτο πανταχόθεν ὑπὸ πελωρίων βράχων, ἐν οἷς οἱ ἁλιεῖς εἶχον σκάψει μικρὰν ἀτραπὸν κάθετον, ἀδιάβατον σχεδὸν ὑπὸ ποδῶν ἄλλων ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν των. Διὰ τῆς ἀτραποῦ ἐκείνης ἀπῆλθον εἰπόντες εἰς τὸν Ἰούλιον ὅτι ἂν ἔβλεπε τοὺς ἀκτοφύλακας ἐρχομένους διὰ θαλάσσης εἰς τὸν ὅρμον, νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο εἰς αὐτούς.

Πῶς οἱ ἁλιεῖς ἀνεῦρον τὰ ἴχνη τῶν φυγάδων; Ὁ Κουρίλης καθήκοντα φρουροῦ ἐκτελῶν τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδε δύο σκιὰς πρὸς τὰς κρύπτας διευθυνομένας.

Ὁ Μαθαριᾶς ἦτο ἐν καπηλείῳ ἐξερεθίζων τοὺς ἄλλους ἁλιεῖς κατὰ τοῦ ναυαγοῦ, ὃν παρίστα ὡς μέλλοντα ν' ἀποδράσῃ καὶ προδώσῃ αὐτούς. Ὁ Κουρίλης ἀνακοινώσας τὰς ὑπονοίας του συμπαρέλαβεν αὐτοὺς πρὸς ἀναζήτησιν τῶν δύο φυγάδων. Ἀλλ' εὑρέθη μόνον ὁ εἷς. Ὁ Μαθριᾶς, ὃν αἱ ἀπαντήσεις τοῦ ναυαγοῦ δὲν εἶχον ἐντελῶς καθησυχάσει περὶ τῆς Λευκῆς, ἔσπευσε τὸ βῆμα αὐτοῦ ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Τραμβλάδην ἀφεὶς ὀπίσω τοὺς ἄλλους ἁλιεῖς.

Ἐπλησίαζεν ἤδη εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου, ὅτε εἶδε κατευθυνομένους πρὸς αὐτὸν ἕνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα. Ἦσαν ὁ Ἰβὼν καὶ ἡ Γιαννοῦ. Ὁ μὲν πατὴρ εἶχεν ἤρεμον ἀλλ' ὠχρὸν ὡς νεκροῦ τὸ πρόσωπον. Ἡ δὲ μήτηρ μόλις ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ ἐκ τῆς ὀδύνης.

Ὁ Μαθαριᾶς, ὁ τραχὺς καὶ ἄτεγκτος ἐκεῖνος ἁλιεύς, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ φρικιάσῃ ἅμα εἶδεν αὐτούς.

— Μαθαριᾶ! μοῦ φέρνεις τὴν κόρη μου! Αὗται ἦσαν αἱ πρῶται λέξεις τοῦ Ἰβών. Ἡ δὲ φωνὴ αὐτοῦ, ἣν προσεπάθει νὰ καταστήσῃ ἤρεμον, ἔτρεμε.

— Μαθαριᾶ! εὑρῆκες τὴν Λευκή; ἐψιθύρισεν ἐναγωνίως ἡ τάλαινα μήτηρ. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς μετ' ἀπεριγράπτου ἐκφράσεως ἀπελπισίας προσηλωθέντες ἐπὶ τοῦ ἁλιέως ἔμειναν ξηροί.

— Ἡ Λευκή! ἐπανέλαβεν ὁ Μαθαριᾶς, δυσπιστῶν εἰσέτι.

— Αἴ, ναί, ἡ Λευκή, ὑπέλαβεν ἀποτόμως ὁ Ἰβών. Ὁ Λευκὴ ἐχάθη ἀπὸ τὸ σπίτι σήμερα. Γυναῖκα, μὴν κλαῖς! Ναί, Μαθαριᾶ, ἔγεινε ἄφαντη.

— Μονάχη; ἠρώτησεν ὁ ἁλιεὺς ἀτενῶς θεωρήσας τὸν Ἰβών.

— Ἀ! τὰ ξέρεις ὅλα, Μαθαριᾶ; ἀνέκραξεν ὁ γηραιὸς τῆς δημοκρατίας στρατιώτης, ἐν ᾧ τὸ ἐρώθημα τῆς ἀγανακτήσεως ἐκάλυπτε τὴν μορφὴν αὐτοῦ. Ξέρεις ὅτι αὐτὸ τὸ ἀχάριστο πλάσμα, αὐτὸ τὸ κορίτσι ποῦ τ' ἀγαπούσαμε σὰν τὰ μάτια μας, μᾶς ἀφῆκε κ' ἔφυγε χωρὶς νὰ μᾶς λυπηθῇ διόλου; ξέρεις ὅτι ἐκεῖνος ὁ τιποτένιος ποῦ τοῦ γλυτώσαμε τὴν ζωὴ κ' ἔφαγε τὸ ψωμί μας, γιὰ νὰ μᾶς πληρώσῃ τὴν καλωσύνη μας ἔκλεψε τὴν κόρη μας, ποῦ τὸν ἐγλύτωσε; Μὰ ἂς μὴ θαρρῇ πῶς θὰ μοῦ ξεφύγῃ· θὰ τὸν κυνηγήσω ἕως τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου, ὅσο ζῶ.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη, Ἰβών, εἶπε ψυχρῶς ὁ Μαθαριᾶς, ὁ ξένος εἶν' ἀκόμη 's τὰ χέρια μας.

— Ποῦ εἶνε; ποῦ εἶνε; ἀνέκραξεν ὁ Ἰβὼν μετὰ φρικώδους ἐκφράσεως χαρᾶς.

— Καὶ ἡ Λευκή; ἠρώτησεν ἡ Γιαννοῦ, ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ὁποίας ἤρξατο ἀναγεννωμένη ἡ ἐλπίς.

Ἀλλ' ὁ ἁλιεὺς μὴ τολμῶν ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην ἐρώτησιν, ἐψιθύρισε μόνον:

— Ὁ ξένος εἶπε ψέμματα. Μᾶς ἐγέλασε. Μᾶς ἐπερίπαιξε. Μὰ θὰ τὸν μάθω ἐγὼ πῶς περιπαίζουν τὸν Μαθριᾶ. Ἐλᾶτε μαζύ μου, Ἰβών, Γιαννοῦ! Ἐλᾶτε!

Καὶ ἐλκύσας αὐτοὺς ἐτράπη εἰς τὰ ὀπίσω· ὅτε δ' ἔφθασαν εἰς τὸν ὑπερκείμενον τοῦ ὅρμου βράχον ἀνέκραξε δείξας αὐτοῖς τὸ στόμιον τοῦ ἄντρου, διὰ θριαμβευτικοῦ τόνου φωνῆς:

— Ὁ ξένος εἶν' αὐτοῦ!

— Ἀ! τὸν ἔχω 's το χέρι! εἶπεν ὁ γέρων πειρώμενος νὰ καταβῇ ἀμέσως τὴν εἰς τὸν ὅρμον ἄγουσαν ἀτραπόν.

— Ὄχι, δὲν θὰ πᾷς, Ἰβών, ὑπέλαβεν ὁ Μαθριᾶς κρατήσας αὐτὸν διὰ τοῦ σιδηροῦ βραχιονός του.

— Καὶ ποιὸς θὰ μ' ἐμποδίσῃ; εἶπεν ὁ Ἰβὼν προσπαθῶν ν' ἀπωθήσῃ τὸν ἁλιέα.

— Ἐγώ! εἶπεν ὁ Μαθριᾶς, ἐντόνῳ φωνῇ· θαρρεῖς πῶς κ' ἐγὼ δὲν ἔχω αἰτία νὰ ἐκδικηθῶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, θαρρεῖς πῶς μπορῶ νὰ τὸν συγχωρήσω; Μὰ δὲν εἶνε ἄξιος οὔτε ἀπὸ τὸ δικό σου οὔτε ἀπὸ τὸ δικό μου τὸ χέρι νὰ πεθάνῃ, Ἰβών. Εἶνε τιποτένιος· κι' ἀφ' οὗ τὴν ἀπαράτησε μέσα 's τὴν σπηλιὰ τὴν Λευκή, θὰ πεθάνῃ μὲ τὸν ἴδιον θάνατον ποῦ κόντευε νὰ πεθάνῃ τὴν πρώτη φορὰ καὶ τὸν ἐγλύτωσε ἐκείνη.

— Τί λές, Μαθριᾶ;

— Κύττα, ἐξηκολούθησεν ὁ ἁλιεύς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὴν θάλασσαν, ἥτις ἤρξατο ὀγκουμένη πρὸς τὴν παραλίαν. Αὐτὸς ὁ λίγος ἄσπρος ἀφρὸς ποῦ κουνιέται 's τὴν ἀκροθαλασσιὰ θὰ γείνῃ ἀφρισμένο κῦμα. Σὲ λίγο ἡ θάλασσα θὰ σκεπάσῃ ὅλο τὸ λιμάνι, θὰ πλημμυρήσῃ, Ἰβών.

— Θὰ πλημμυρήσῃ! ναί! εἶπεν ὠχριῶσα ἡ Γιαννοῦ. Μὰ ἂν μπῇ ἡ θάλασσα μὲς ταὶς κρυψῶνες, πάει ἡ Λευκή μου!

— Ὄχι! ὄχι! ἐξηκολούθησεν ὁ Μαθριᾶς. Ἡ θάλασσα δὲν μπαίνει ὡς μέσα 's τὴ σπηλιά. Ὕστερα θὰ τὴ βροῦμε, θὰ τὴ γλυτώσωμε τὴν κόρη σου. Μὰ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πεθάνῃ.

— Ὄχι, πρὶν μὲ ἰδῇ μιὰ φορά! ἀνέκραξεν ὁ Ἰβὼν θεὶς τὸν πόδα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀποκρήμνου ἀτραποῦ.

— Δὲν εἶνε πειὰ καιρός, εἶπεν ὁ ἁλιεὺς μετ' ἀγρίας χαρᾶς.

Τὰ κύματα εἶχαν πληρώσει κατὰ μικρὸν τὸν ὁρμίσκον, καὶ τὰ ὕδατα ἀνυψώθησαν μέχρι τῶν βράχων.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἰούλιος, εὐδαίμων ἐπὶ τῇ διασώσει αὐτοῦ ὠνειροπόλει περὶ τοῦ μέλλοντος, ἠσθάνθη αἴφνης τοὺς πόδας αὐτοῦ βρεχομένους ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ὅπερ εἰσήρχετο ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ ἄντρον. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἀνησύχησε διόλου· τὸ ὕδωρ ὅμως εἰσωλίσθαινεν, ἀνέβαινεν, ἀνέβαινε διαρκῶς. Τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο ἦτο θάλασσα. Ἐπὶ στιγμὴν ἔμεινεν ἀκίνητος κατάπληκτος· εἶτα ἐννοήσας τέλος τὴν φρικαλέαν ἀλήθειαν, ἀπεπειράθη νὰ φύγῃ, νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἄντρου, ν' ἀποδράσῃ διὰ τῆς ἀτραποῦ, ἣν εἶχε δείξει αὐτῷ ὁ Γιάγνης Μαθριᾶς· ἀλλ' ἤδη τὸ κῦμα ἰσχυρότερον αὐτοῦ τὸν ἀπώθει πληροῦν βόμβου τὰ ὦτα αὐτοῦ· τέλος ἡ σκοτοδίνη τοῦ φόβου κατέλαβεν αὐτόν· ἀπελπιστικὸν δ' ἀγῶνα καταβαλών, κατώρθωσε νὰ διέλθῃ τὸν ὁρμίσκον καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν βάσιν τοῦ βράχου. Τότε ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ διέκρινε τὸν ἀκίνητον ὅμιλον ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ. Ἀναρτηθεὶς διὰ τῶν χειρῶν ἀπὸ τῶν ἐξοχῶν τοῦ γρανίτου, ὅπως ἐγερθῇ ὑπεράνω τῶν κυμάτων, ἀνέκραξε:

— Βοήθεια! βοήθεια!

— Δὲν σοῦ χάρισα μιὰ φορὰ τὴν ζωή, βρωμάνθρωπε; ἀπεκρίθη ὁ Ἰβών. Εἶμαι ὁ πατέρας τῆς Λευκῆς.

— Κ' ἐγὼ ὁ ἀραβωνιαστικός της! εἶπεν ὁ Μαθριᾶς ψυχρῶς βλέπων τὸν ναυαγὸν παλαίοντα κατὰ τοῦ θανάτου. Ὁ εἷς τῶν βραχιόνων τοῦ Ἰουλίου κατέπεσεν ἀδρανὴς παρὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἰδρὼς ψυχρὸς ἐκάλυψε τὸ μέτωπόν του. Ἐνόει ὅτι οὐδεμίαν εἶχεν ἐλπίδα σωτηρίας. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐζήρτατο πλέον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς βραχιόνος του, βαρέος, κεκμηκότος, μόλις κρατοῦντος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ κινητοῦ ἐκείνου τάφου. Ἐν τέλει, ἀνυψώσας πρὸς τὸν κυανοῦν καὶ διάστερον οὐρανὸν ἄπελπι βλέμμα διέκρινε γυναῖκά τινα παρὰ τοὺς δύο ἁλιεῖς, ἐμψυχωθεὶς δὲ ὑπὸ ἐσχάτης λάμψεως ἐλπίδος, μετὰ τῆς ζωῆς σβεννυμένης, ἔκραξε πρὸς αὐτὴν καὶ πάλιν:

— Βοήθεια! βοήθεια!

Ἀλλ' ἡ Γιαννοῦ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν·

— Ποῦνε ἡ κόρη μου, τί τὴν ἔκαμες τὴν κόρη μου!

Ὁ ἄθλιος κατεδικάσθη ἀμετακλήτως πλέον· ἡ αἱμοσταγὴς αὐτοῦ χεὶρ ὠλίσθησεν ἐπὶ τοῦ ἤδη διαβρεχομένου ὑπὸ τῶν κυμάτων βράχου. Τὸ ὕδωρ ἀνήρχετο μέχρι τῶν χειλέων αὐτοῦ. Κατέπεσεν εἰς τὴν ἄβυσσον.

Μετὰ δύο ὥρας ὁ Μαθριᾶς, ὁ Ἰβὼν καὶ ἡ Γιαννοῦ κατῆλθον μόνοι εἰς τὸ βάθος τῶν κρυπτῶν. Ἀλλ' ὑπ' οὐδενὸς ὀδηγούμενοι σημείου, ἠναγκασμένοι ὄντες νὰ περιέρχωνται κατὰ τύχην τὸ λαβυρινθῶδες σπήλαιον μετὰ δύο μόνον ἡμέρας ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι τὴν δυστυχῆ νεάνιδα. Εἶχεν ἀποθάνει ἔν τινι στοᾷ, ἔχουσα τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐστραμμένον πρὸς τὸ τοίχωμα ὡσανεὶ ὑπὸ εὐγενοῦς τινος συναισθήματος κἰδοῦς ἠθέλησε νὰ πνίξῃ τὰς ὑστάτας τῆς ὀδύνης κραυγὰς καὶ νὰ κρύψῃ τὰς ἀλγηδόνας τῆς συσπασάσης τοὺς χαρακτῆρας αὐτῆς ἀγωνίας.

— Ὁ ξένος τὴν ἐπῆρε 's τὸ λαιμό του! εἶπεν ὁ Μαθριᾶς, ἐν ᾧ δάκρυ ἔστιλβεν ἐπὶ τῶν βλεφάρων αὐτοῦ· μὰ δρῆκε ἐκδίκησι.

— Ὄχι! ὄχι! ὑπέλαβεν ἡ Γιαννοῦ ὀδυνηρῶς. Ἐμᾶς θέλησε νὰ τιμωρήσῃ ὁ Θεός, μὲ τὸν θάνατο τῆς κόρης μας. Μεῖς τὴν πήραμε 's τὸ λαιμό μας, μεῖς τὴν σκοτώσαμε, Ἰβών.

— Ναί! ἀπήντησεν ὁ τάλας πατὴρ τρεμούσῃ φωνῇ. Μὰ ἡ Λευκὴ θᾶνε ὁ ὑστερνὸς ἄνθρωπος ποῦ σκοτόνομε, γιατὶ κάνω ὅρκο, μπρὸς 's τὸ Θεό, πῶς, κι' ἂν πεθάνω ἀπὸ τὴν πεῖνα κι' ἀπὸ τὴν φτώχια, ποτὲ τὸ χέρι τοῦ στρατιώτου Ἰβὼν δὲν θ' ἀγγίξῃ τὸ φοβερὸ γάντζο, ποῦ σκοτόνει τοὺς καραβοτσακισμένους.

(EMMANUEL GONZALÈS) Α. Κ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

—

Οὐδὲν ἄξιον λόγου ἀρχαιολογικὸν εὕρημα ἤγαγον μέχρι τοῦδε εἰς φῶς αἱ κατὰ τὸν χῶρον τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς ἀνασκαφαί· πολλὰ ἐν τούτοις προσδοκῶνται.

Ἓν μόνον θὰ παρατηρήσωμεν. Δὲν θὰ ἦτο ἀρά γε προτιμότερον ν' ἀφεθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπί τινα ἔτη ἡσυχος ἡ ὑπὸ *τὴν γῆν Ἑλλάς*, ὅσα δὲ δύναται νὰ διαθέσῃ ἡ τε ἑταιρεία καὶ τὸ δημόσιον νὰ πληρωθῶσι πρὸς ἐξαγορὰν τῶν ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν καταφερομένων ἱστορικῶν λόφων;

Διότι, πλὴν τῶν ἁρπάγων, βεβαίως θὰ ὑπάρχωσί τινες ἀποκτήσαντες ἐντὸς πεντήκοντα ἐτῶν δικαιώματα ἢ καὶ καλῇ τῇ πίστει ἀγοράσαντες.

Οἱ περὶ τὸ Μουσεῖον καὶ τὴν Πνύκα χῶροι ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα, ὅτι μέχρι τοῦδε δὲν συνωκίσθησαν, θὰ δύναταί τις δὲ καθαριζομένου τοῦ ἐδάφους — ἐξ οὗ τίς οἶδε τί θὰ προκύψῃ — νὰ λάβῃ ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς ἀρχαίας μορφῆς τοῦ τόσον ἐπισήμου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μέρους ἐκείνου.

Διατί καθαρίζετε τὴν Ἀκρόπολιν, ἥτις οὐδὲν κινδυνεύει νὰ πάθῃ; Καθαρίσατε τὰ μέρη, ἅτινα ἀνακυκῶσιν οἱ τυμβωρύχοι καὶ ἀρχαιοκάπηλοι, ἅτινα καταστρέφει ὁ ἰδιοκτήτης ἢ ὁ κατακτητής!

Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι εἶνε εὐτύχημα διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τέχνην νὰ εὑρεθῇ μία κεφαλὴ Ἀπόλλωνος, εἷς βραχίων Ἀφροδίτης, εἷς ὀφθαλμὸς Ἀθηνᾶς, εἷς μηρὸς Ἡφαίστου κτλ. Δὲν σᾶς φαίνετε ὅμως προτιμότερον νὰ σωθῇ τμῆμα ὁλοκλήρου πόλεως, καὶ πόλεως ὡς αἱ Ἀθῆναι; ἀφοῦ μάλιστα μὴ εὑρίσκοντες τὰ ἐν τῇ γῇ τεθαμμένα οὐράνια τῶν θεῶν μέλη κατ' οὐδὲν βλαπτόμεθα, λατομοῦντες ὅμως τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας θὰ χαρακτηρισθῶμεν βεβαίως ὡς βάρβαροι;!

Ἀκούσατε λοιπὸν ὦ ὠταλγοῦντες ἰσχυροὶ τῆς ἡμέρας!

Ἡ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσαίου λατόμησις ἐνεργεῖται ἤδη καὶ πρὸς τὸ Δ. τοῦ λόφου μέρος, παρ' αὐτὸ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου· ὀλίγον δὲ κατωτέρω Βορειότερον μετὰ μείζονος δραστηριότητος, εἰς χῶρον πλήθοντα ἰχνῶν τῶν Κραναῶν.

Καὶ τὰ ἴχνη ταῦτα θὰ ἔλθῃ νὰ ἴδῃ, νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ θαυμάσῃ τὸ προσεχὲς ἔτος, τὸ συνέδριον τῆς προϊστορικῆς ἀνθρωπολογίας!!....

*

Καθιστῶμεν πρὸς τούτοις γνωστὸν τοῖς ἁρμοδίοις, ὅτι *οἱ κατ' εὐθεῖαν κληρονόμοι τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου διένειμαν κατ' αὐτὰς εἰς δύο ἴσα μέρη* τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου — φαίνεται δύο φεῦ! κληρονόμοι θὰ σώζωνται μόνον!....

Ἡ διανομὴ τεκμαίρεται ἐξ ἀρτισκάπτου τινὸς αὖλακος καὶ ἐξ ἀσβεστώματος κατὰ τὰ βραχωδέστερα μέρη.

Ἐπειδὴ δέ, δι' οὓς λόγους πολλάκις ἀνεφέραμεν, τῶν περὶ ζῆν τοῦ βράχου γαιῶν δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἰδιοκτῆται, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ ἀνεπιδέκτου καλλιεργίας βράχου, καὶ ἐπειδὴ λατόμησις μέχρι τοῦδε ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ καὶ ἄλλη τις πρᾶξις κατοχῆς δὲν ἐγένετο, καλὸν εἶνε νὰ ληφθῶσι συντόνως ὑπ' ὄψει τὰ σημεῖα, ἅτινα ἀναφέρομεν, δι' ὧν—ἀγνοοῦμεν τίνες — τὸ πρῶτον ἤδη ἀποπειρῶνται νὰ ἀποκτήσωσι τὴν νομὴν τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν μονονοὺ δ' εἰς τὴν πεπολιτισμένην ἀνθρωπότητα ἀνήκοντος ἱεροῦ ἐδάφους!

Πῶς θὰ σᾶς φανῇ δὲ ἂν σᾶς εἴπωμεν ὅτι, καθὼς ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ἀξιοσέβαστον πρόσωπον, ἐπὶ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Στρέφη τιμωμένου παρὰ τὸν Λυκαβηττὸν λόφου, ὑπῆρχον ποτὲ λελαξευμέναι βαθμίδες ὁδηγοῦσαι, εἰς ἐπίπεδον, ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφὴ ΔΙΟΣ ΑΓΧΕΣΜΟΥ;

*

Φοβούμεθα μήπως χαρακτηρισθῶμεν ὡς μονομανεῖς τοσάκις καὶ τόσον θερμῶς ὁμιλοῦντες περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ἐντούτοις ἐλπίζομεν ὅτι τὰ πράγματα θὰ μᾶς δικαιώσωσιν ἡμέραν τινά!

Οἱ συνεχῶς διατυμπανιζόμενοι *πρόγονοι ἡμῶν*, οἵτινες προκειμένου περὶ ἐθνικῆς τινὸς ἀξιώσεως συνήθως πρωταγωνιστοῦσι, θὰ χάσωσιν ἐπὶ τέλους τὴν θαυματουργὸν αὐτῶν δύναμιν, ὅταν εὑρεθῶσι τινὲς ν' ἀντείπωσιν ἡμῖν ὅτι «δὲν δικαιοῦνται εἰς κληρονομίαν οἱ περιυβρίζοντες τοὺς τάφους, τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ἔνδοξα ἐδάφη τῶν πατέρων αὐτῶν!»....

Ἐντούτοις εὐχαρίστως ἠκούσαμεν ὅτι προσεχῶς ὑποβάλλεται εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον δι' οὗ θὰ παύσῃ μὲν πᾶσα ἐκμετάλλευσις τῶν κατὰ τὸ λεκανοπέδιον τῆς Ἀττικῆς λόφων, οὐδὲν δὲ κεκτημένον δικαίωμα θὰ προσβληθῇ.

Καὶ εἰς τὸν νόμον τοῦτον τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἡμῶν ἀνατίθεμεν.

— Ἡ Ἀκαδήμεια παρέχει τὰς ἑξῆς πληροφορίας περὶ τῆς ἐξευρωπαΐσεως τῆς Ἰαπωνικῆς γλώσσης. Ὡς γνωστόν, ἡ Ἰαπωνία προσηκειώθη ὅλους τοὺς κλάδους τῆς παιδεύσεως τῆς Εὐρώπης. Ἐν πᾶσι τοῖς βαθμοῖς τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου μέχρι τοῦ Πανεπιστημίου διδάσκονται αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐπιστῆμαι διὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν μεθόδων. Αἱ μεγάλαι πόλεις μάλιστα ἔχουσι καὶ παιδαγωγικοὺς κήπους ὡς ἐν τοῖς πεπολιτισμένοις τῆς Εὐρώπης κράτεσιν. Ἡ ἀρχαία Ἰαπωνία οὐδὲν ἔχει τὸ κοινὸν πρὸς τὴν ἐνιστῶσαν Ἰαπωνίαν. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ἐξαίρεσίς τις καὶ κώλυμα πρὸς τὴν ἐπιγιγνομένην μεταμόρφωσιν. Οἱ Ἰάπωνες ἐτήρησαν τὴν ἰδεογραφικὴν αὐτῶν γραφήν, ἀρκεσθέντες εἰς τὴν εἰσαγωγὴν νέων σημείων, ὅπως παραστήσωσι τοὺς νέους ὅρους, ἐπιστημονικοὺς ἢ ἄλλους, ἀναγκαίους καταστάντας, ἕνεκα τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἰδεῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σημείων ηὔξησεν οὕτως ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε αἱ σπουδαὶ περιεπλάκησαν καὶ ἀπήντησαν δεινὸν κώλυμα. Ὁ μέλλων ἐλευθερίου ἀγωγῆς νὰ τύχῃ μαθητὴς πρέπει νὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν μνήμην αὐτοῦ διὰ 4000 τοὐλάχιστον ἰδεογραφικῶν σημείων. Ἂν εἰς ὑψηλοτέραν ἀπίδῃ παίδευσιν, πρέπει 8000 τοιούτων σημείων νὰ θέσῃ ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, ἀπαιτοῦνται δὲ ὑπὲρ τὰ ἓξ ἔτη ὅπως προσοικειωθῇ αὐτά.

Οἱ Ἰάπωνες κατενόησαν τὸ ἀτελὲς τῆς γραφῆς αὐτῶν καὶ τάσις τις ἀνεφάνη παρ' αὐτοῖς πρὸς υἰοθέτησιν τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου. Ἡ ἰδέα εὑρίσκεται νῦν ἐν τῇ ῥύμῃ τῆς ἐκτελέσεως. Τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον συνέστη ἐν Ἰαπωνίᾳ ἑταιρεία τῆς ἐξευρωπαΐσεως περιλαμβάνουσα ὑπὲρ τὰ χίλια μέλη, ἐν οἷς πολλὰ ἔξοχα πρόσωπα. Ἡ ἑταιρεία διώρισεν ἐπιτροπείαν ἀποτελουμένην ὑπὸ τεσσάρων ἰθαγενῶν καὶ δύο Εὐρωπαίων, ὅπως διατυπώσῃ τοὺς κανόνας τῆς μεταγραφῆς τῶν ἰαπωνικῶν λέξεων διὰ λατινικῶν χαρακτήρων. Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη ἐπεράτωσε τὸ ἔργον αὐτῆς. Ἡ ἑταιρεία μέλλει ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν λεξικῶν καὶ διδακτικῶν βιβλίων ἐκτετυπωμένων διὰ λατινικῶν στοιχείων. Προτίθεται δὶ καὶ τὴν ἔδρυσιν ἐφημερίδος. Λέγεται, ὅτι ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

— Εἶχε διαδοθῇ ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις δὲν θὰ ἐπέτρεπε τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Γόρδωνος ἄνευ περικοπῶν. Τὸ Ἀθήναιον διαβεβαιοῖ ὅτι αἱ μόναι ὑπὸ τοῦ ἐκδότου γενόμεναι ἀφαιρέσεις ἀναφέρονται εἰς γεγονότα ἰδιωτικὰ φέροντα χαρακτῆρα, καὶ εἶνε, ἐκτὸς τούτου, ὀλίγισται.

— Ἐξεδόθησαν ἐν δυσὶ τόμοις γαλλιστὶ τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ περιωνύμου μυθιστοριογράφου Ἰβὰν Τουργκένεφ, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐπιγράφεται Παιδικαὶ ἀναμνήσεις, ὁ δὲ δεύτερος Τελευταῖα ἔργα· ὁ τελευταῖος περιέχει βιογραφίαν αὐτοῦ ὡς καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ῥώσσου συγγραφέως ἐκφωνηθέντα ἐπιτάφιον τοῦ Ρενάν.

— Εἰς τὴν εὐάριθμον χορείαν τῶν παρ' ἡμῖν καλλιτεχνῶν προαστέθη καὶ ὁ ἄρτι ἐκ Μονάχου ἀφικόμενος κ. Ἐμμανουὴλ Λαμπάκης, ἀδελφὸς τοῦ γνωστοῦ συνεργάτου τῆς «Ἑβδομάδος» κ. Γ. Λαμπάκη, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πολυτεχνείῳ σπουδῶν του ἐπὶ τετραετίαν σπουδάσας ἐν Μονάχῳ τὴν ζωγραφικήν. Αἱ ἐπιμελεῖς σπουδαί του, ἡ ἔμφυτος περὶ τὴν καλλιτεχνίαν κλίσις του καὶ τὸ ἀληθὲς πῦρ τὸ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐξαστραπτόμενον καθιστῶσι βέβαιον τὸ εὐρὺ μέλλον αὐτοῦ.

— Ἐξακολουθοῦσιν ἐν Ἀμερικῇ οἱ ἔρανοι πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ἐνταῦθα ἀμερικανικῆς σχολῆς, δι' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐδωρήσατο ἤδη τὸ γήπεδον. Ἡ δαπάνη τοῦ κτιρίου ὑπολογίσθη εἰς 20 χιλ. δολλάρια.

— Ὁ ἐν Μονάχῳ βασιλικὸς σύμβουλος τῆς κυ-

δερνήσεως κ. Ἐ. Μὲς ἐδωρήσατο τῷ ἡμετέρῳ μουσείῳ μεγάλην καὶ πολύτιμον συλλογὴν ψυχοειδῶν ἐντόμων τῆς Εὐρώπης, τοῦ Καυκάσου, τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς βορείας Ἀμερικῆς. Πρὸς καταρτισμὸν τῆς ἐν λόγῳ συλλογῆς ἐπὶ 40 ἔτη ὁ φιλέλλην δωρητὴς ἐδαπάνα καὶ ἐκοπίαζεν. Ἡ συλλογὴ εἶνε ἐπιστημονικῶς καὶ συστηματικῶς κατατεταγμένη μετὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ὀνομάτων ἑκάστου εἴδους καὶ καλῶς διατετηρημένη ἐντὸς 34 ἑκατοστιγῶν καρυΐνων συρταρίων.

— Ἀρχαῖοι τάφοι ἀνεκαλύφθησαν ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἀμφίσσης εἰς Δελφοὺς κατασκευαζομένης ὁδοῦ, καὶ ἐν Πειραιεῖ παρὰ τὴν Ζέαν, ἀρχαιοτάτη δὲ κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἐν Καρδίτσῃ τῆς Βοιωτίας.

ΠΑΡΕΚΒΑΣΕΙΣ

[Τὸ σύμβολον τοῦ Ἰουνίου. Καρκινοβασία πρὸς τὸν Φεβρουάριον. Καταναγκαστικὴ κυκλοφορία. Θὰ βρέξῃ ἢ δὲν θὰ βρέξῃ!.. Περίοδος τῶν Γενικῶν Λουτρῶν. Ἡ ἐπάνοδος τῶν σαλεπτσίδων. Παλαιὸν ἀνέκδοτον. Αἱ νύκτες καὶ ὁ ὕπνος καταργοῦνται. Γιγαντομαχίαι ἐν τῇ κλίνῃ. Τὰ δῶρα τοῦ Ἰουνίου καὶ ἐπίκλησις πρὸς τὴν Βουλήν.]

Πρέπει νὰ γραφῇ εἰς τὰ χρονικὰ ἡ ἱστορία τοῦ ἐν ἁμαρτίαις γεννηθέντος Ἰουνίου, διὰ νὰ γνωρίζωσιν οἱ ἀπόγονοί μας, τί ἔπασχον οἱ πατέρες των ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1885!

Πάντες γνωρίζουσιν, ὅτι, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους διορισμούς, ὁ Ἰούνιος ἐτάχθη πρῶτος τῶν θερινῶν μηνῶν καὶ εἰς αὐτὸν μάλιστα ἐδόθη τὸ ἐπίζηλον — παρὰ θεατρῶναις—προνόμιον τῆς ἐνάρξεως τοῦ θέρους. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐπίσης ἀγνοεῖ, ὅτι σύμβολον τοῦ ἀξιοτίμου τούτου κυρίου, εἶνε ὁ καρκίνος οὐχὶ ὁ τῆς παθολογίας, ἢ τῆς μετρικῆς, οὐδ' ὁ σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἀριστοφάνους τραγικὸς ποιητής, ἀλλ' ὁ πεντάκις δίπους καρκίνος, τὸ σέμνωμα τῆς ζωολογίας, ὅστις ἐπὶ τιμῇ ἀπηθανατίσθη καὶ κατετάχθη εἰς τὴν σεβασμίαν τῶν ἀστερισμῶν χορείαν, μεταξὺ τῶν συναδέλφων του, κριοῦ, ταύρου, λέοντος, σκορπίου καὶ αἰγόκερω!

— Ἀλλὰ διατί ἀρά γε, ἐν μέσῳ ὅλης αὐτῆς τῆς ζωοπομπῆς τῶν ἀστερισμῶν συνανεμίχθη καὶ ἡ *Παρθένος!*

— Ἐεύρω κι' ἐγώ; Ἴσως διὰ νὰ μὴ διαψεύδηται καὶ παρ' αὐτοῖς, ἐν ἀνάγκῃ, ἡ περίπυστος ῥῆσις: *Ζητήσατε τὴν γυναῖκα.*

*

Τί ἐλέγομεν; Ἄ! ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Ἰούνιος ἔχει τόσῳ προοδευτικὸν σύμβολον, ἔκαμε τὸ χρέος του ὑπείκων εἰς ὅλους τοὺς κανόνας τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, νὰ ὀπισθοδρομήσῃ καρκινοβατῶν νὰ μᾶς φιλοδωρήσῃ ὅλα τὰ καλὰ τοῦ χειμῶνος καὶ νὰ τὰ συμπλέξῃ χαριέντως μετὰ τῶν θερινῶν ἀγαθῶν.

Ἔσχομεν δὲ ἐπὶ ἡμέρας μακρὰς ὄμβρους, ὑετοὺς καὶ θερμότητα ἀφόρητον· ὑγρασίαν, ἀστραπὰς καὶ βροντάς, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὑπνοκτόνα ἔντομα· λάσπην καὶ χειμάρρους, ἀλλὰ καὶ σκόνην· νέφη καὶ ἄνεμον ἐπιβάλλοντα τὴν καταναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν πίλων μας ἀνὰ τὰς ὁδούς, ἀλλὰ καὶ ἥλιον πυρακτοῦντα τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.

Καὶ ἔβλεπέ τις τοὺς τακτικοὺς ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες οὐδεμίαν ἀνέχονται παραβίασιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς ζωῆς των, ἀφίνοντας ἐναλλὰξ τὸ ἀλεξίβροχον, ἵνα λάβωσι τὸ ἀλεξήλιον, ἢ καὶ κρατοῦντας ἀμφότερα πρὸ τῆς θύρας τῶν οἰκιῶν των, καὶ συμβουλευομένους τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν περὶ τοῦ τί μέλλει γενέσθαι!

*

Οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ ἀδιάφοροι, παρίστων καὶ ἐθεῶντο τὰς κωμικωτέρας εἰκόνας. Κάθυγρος ὁ ἐκ ψιάθου πίλος ἐκ τῆς βροχῆς, καὶ κάθιδρων τὸ μέτωπον ἐκ τῆς θερμότητος καὶ τῆς ἀγωνίας. Λευκὰ ὑποδήματα ἐνεργοῦντα ἀνασκαφὰς ἐν τῷ πηλῷ. Τράπεζαι ὑπαίθριοι ἀναμένουσαι δαιτυμόνας. ἀντὶ τούτων ἀπολαμβάνουσαι χιονίστρας ἢ ῥευματισμούς, καὶ φαινόμεναι μακρόθεν — χάρις εἰς τὰς λευκὰς ὀθόνας των,—ὡς νῆσαι κολυμβῶσαι ἐντὸς λίμνης. Θερινὰ θεάματα διεξαγόμενα δι' ὀμβρελλῶν. Λεμβοδρομίαι ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος. Θαλάσσια λουτρὰ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ *Ἀπόλλωνος*. Πλήμμυρα ἐν τῷ *Παραδείσῳ*. Κηρωτοὶ μανδύαι καὶ λευκοὶ ἐπενδύται. Ἐνοικιαστήρια ἐπὶ τῶν θυρῶν καὶ κάσταινα ψηνόμενα ἐν ταῖς γωνίαις.—Ἕνα παγωτὸν ἀνάμικτον! κράζει ἐκεῖθεν, ὁ ὑπηρέτης τοῦ καφενείου.—Ζεστὸ σαλέπι! φωνάζει ἐξ ἄλλου, ὁ πωλητὴς τῶν ὁδῶν...

*

Τοιοῦτος, ἢ σχεδὸν τοιοῦτος, ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Ἰουνίου, κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ ἀστάτου σταδίου του. Κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ; Κατὰ τοῦτο φαίνεται τοὐλάχιστον σταθερός . . . τύραννος.

Φοιτητὴς τῶν φυσικομαθηματικῶν, ἐξεταζόμενός ποτε,—πόσας ἀνοησίας ἐπεσώρευσαν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῶν ἀτυχῶν τούτων ἐξεταζομένων!—ἠρωτήθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ του.

— Ποῖον παράδειγμα γνωρίζεις, τῆς ὑπὸ τῆς θερμότητος διαστολῆς τῶν σωμάτων καὶ τἀνάπαλιν;

— Τὰς ἡμέρας· ἀπήντησεν ὁ φοιτητής.

Τὸ μὲν θέρος μεγαλύνονται, ἕνεκεν τῆς θερμότητος· τὸν δὲ χειμῶνα σμικρύνονται ὑπὸ τοῦ ψύχους!

Νομίζετε ὅτι εἶχεν ἄδικον ὁ φοιτητὴς ἐκεῖνος; Ἐγέρθητε αὔριον, ὅταν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος καὶ ἀρχίσατε νὰ ἀριθμῆτε ὥρας. Καὶ τί ὥρας· ἀτελευτήτους! Καὶ εἰπῆτε μοι ἔπειτα, ἂν ἡ θερμότης δὲν διαστέλλῃ καὶ τὰ δευτερόλεπτα ἀκόμη καὶ δὲν τὰ μεταμορφώνῃ εἰς ἰσάριθμα μικρὰ θηρία, ἐκμυζῶντα τὸ αἷμά μας, ὡς αἱ πανστρατιαὶ τῶν ζῳϋφίων, δι' ὧν πάλιν βασανιζόμεθα κατὰ τὰς νύκτας.

*

Διὰ ταύτας δυστυχῶς, φαίνεται, ὅτι δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν τῆς διαστολῆς τῶν σωμάτων. Δὲν ἤρκει ὅτι μᾶς ἀφῆρεσεν ὁ Ἰούνιος ὅλην τὴν ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας διὰ τῆς γυναικείας ἀστασίας του, ἢ διὰ τῆς τυραννικῆς σταθερότητός του, ἀλλὰ μᾶς ἀφῆρεσε καὶ τὰς νύκτας. Δὲν ἔχουσιν αὗται οὐδ' ἐννέα ὥρων διάρκειαν.

Ἐκ ταύτης ἀφαιρέσατε τὰ δύο τρίτα, ἅτινα καταναλίσκουσιν ἡμῖν οἱ ἠθοποιοί, οἱ ἀοιδοὶ καὶ οἱ καφεπῶλαι καὶ ὑπολογίσατε· ἔπειτα, πόσας ὥρας μᾶς ἀφίνει διὰ νὰ γευθῶμεν ὀλίγου ὕπνου, ἀφοῦ ἀγωνισθῶμεν κρατερὰς μάχας πρὸς τὰς δέκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, αἵτινες προχείρως μὲν καλοῦνται ἀνθυπνωτικὰ ἔντομα· πράγματι δέ, εἰσὶ φοβεροὶ γίγαντες, καταλαμβάνοντες τὴν κλίνην μας καὶ διαμφισβητοῦντες σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν ἑκάστην πλευράν της, πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀληθεῖς κυρίους της, εἰς τὸ πεῖσμα ὅλων τῶν περὶ νομῆς καὶ ἰδιοκτησίας νόμων!

*

Καὶ πόσα ἄλλα βάσανα μᾶς φιλοδωρεῖ ὁ Ἰούνιος! Τὰς ἀγγελίας τῶν λουτρῶν. Τὰς ἐξετάσεις τῶν διαφόρων σχολείων. Τὰς ἀώρους καὶ πυρετοφόρους ὀπώρας. Τοὺς φόβους τῆς χολέρας καὶ τὰς συμπαρομαρτούσας συστάσεις τῶν ἐφημερίδων περὶ καθαριότητος. Τὰς ἀνακαινίσεις τῶν λοιμοκαθαρτηρίων. Τὰς περὶ ποσίμου ὕδατος συζητήσεις. Τὰς ἀναχωρήσεις τῶν ὁμογενῶν εἰς τὴν Ἑσπερίαν. Τὰ δημόσια θεάματα καὶ ἀκούσματα. Τοὺς φανοὺς ἀπόψε τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κληδόνου καὶ τόσα ἄλλα πολυώνυμα καὶ ἀθεράπευτα κακά!

*

Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ληφθῇ κανὲν μέτρον ὅπως σωθῶμεν ἀπὸ ὅλα ταῦτα; Οἱ συμπολιτευόμενοι βουλευταί, τοὐλάχιστον, δὲν μᾶς κάμνουν τὴν χάριν, νὰ ἀποδιώξωσι τὸν Ἰούνιον *διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἀκυρώσεως!*;

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ.

Ὁ ἠλεκτρισμός, ἡ μυστηριώδης δύναμις, ἐφ' ἧ ἐναβρύνεται ὁ νεώτερος πολιτισμὸς καὶ ἣν χρησιμοποιεῖ οὗτω τελεσφόρως, ἐνυπάρχει ἐν πᾶσι τοῖς σώμασιν· ἀλλ' ἐν καταστάσει οὐδετέρᾳ· ἐκδηλοῦται δέ, διαταρασσομένης τῆς ἰσορροπίας αὐτοῦ· αὐτόματος ἐνέργεια παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν ἠλεκτρικῶν καλουμένων ἰχθύων, οἵτινες ἐγκλείουσιν ἐν αὐτοῖς εἶδός τι ἠλεκτρικῆς στήλης, ἧς τὸ κύκλωμα, ἡ ἕνωσις δηλαδὴ τῶν δύω πόλων, ἀποτελεῖται ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως. Τοιοῦτον δέ τι παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν, ὧν ὁ ἠλεκτρισμὸς διατελεῖ ἐν κινήσει ἀπαύστῳ.

Ἂν ἀποτελέσωμεν συγκοινωνίαν, παρεντιθέντες γαλβανόμετρον, μεταξὺ τοῦ μέρους τοῦ κορμοῦ δένδρου, ἔνθα τὸ περίμητρον (alburnum) καὶ ὁ ἐσωτερικὸς φλοιὸς συνάπτονται, καὶ τῶν μᾶλλον κεντρικῶν ἢ τῶν μᾶλλον ἐξωτερικῶν μερῶν, βεβαιούμεθα, ὅτι πλάγια ῥεύματα φέρονται ἀπὸ τῶν στρωμάτων τούτων εἰς τὰ κύκλω μέρη.

Ἠλεκτρικὰ ῥεύματα διατρέχουσι πάντα τὰ φυτά, πλὴν τῶν περιεχόντων μονωτικὰς οὐσίας· παρατηροῦνται δὲ κατὰ πάντα χρόνον καὶ κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ ἐπὶ κλάδων ἔτι, ἀπεσπασμένων τοῦ κορμοῦ, ἐφ' ὅσον διατηρεῖται ἡ ὑγρασία αὐτῶν.

Εἰς τὰς ῥίζας, τὰ στελέχη, τοὺς κλάδους, τοὺς μίσχους καὶ τὰς σπάθας ὑφίστανται κεντρικὰ κατερχόμενα ῥεύματα καὶ περιφερικὰ ἀνερχόμενα.

Ἐν τοῖς φύλλοις τὸ ῥεῦμα φέρεται ἀπὸ τοῦ λοβοῦ πρὸς τὰ νεῦρα, ἐπίσης δὲ καὶ πρὸς τὰ κεντρικὰ μέρη τῶν μίσχων καὶ τοῦ στελέχους.

Τῶν ἀνθέων τὰ ῥεύματά εἰσιν ἀσθενῆ, ἐντεταμένα δ' εἰσὶ τὰ τῶν χυμωδῶν καρπῶν καὶ εἰδῶν τινων πυρήνων. Τὰ ῥεύματα τῶν καρπῶν χωροῦσιν ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας πρὸς τὰ παρ' αὐτὴν ὄργανα· ἡ δὲ ἔντασις αὐτῶν ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐποχῆς, οὖσα μείζων κατὰ τὸ ἔαρ, ὅτε οἱ χυμοί εἰσι ῥευστοί.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται δὲν στεροῦνται κύρους· ὑποτίθεται δὲ ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐν τοῖς φυτοῖς ῥευμάτων, ὅτι οἱ δύο ἠλεκτρισμοὶ φέρονται ὁ μὲν εἰς τὴν γῆν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ μία τῶν θεωριῶν περὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῶν ἠλεκτρικῶν φαινομένων τῆς ἀτμοσφαίρας ἐρείδεται ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καίτοι ἄλλοι, μὴ παραδεχόμενοι τὴν θεωρίαν, ὑποστηρίζουσιν, ὅτι αἱ ἠλεκτρικαὶ συνταραξεις τῆς ἀτμοσφαίρας δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πρόνοια τῆς φύσεως πρὸς παραγωγὴν μεγάλων ποσοτήτων ἠλεκτρισμοῦ, προάγοντος τὴν βλάστησιν, συντελοῦντος δ' ἴσως καὶ ὑπὲρ τῆς ζωϊκῆς οἰκονομίας.

Δ. Α.

ΜΗ ΤΗΝ ΞΥΠΝΑΤΕ.

(Τραγουδάκι)

Μὴ τὴν ξυπνᾶτε τὴ μικρή, παιδιά, μὴ τὴν ξυπνᾶτε,
γιὰ δέτε πόσο ἡσύχα καὶ τί γλυκὰ κοιμᾶται
κάτω 'ς τὸν ἴσκιο τῆς ἰτιᾶς 'ς τὴν πράσινη τὴ [φτέρη.
Τί ὄνειρα 'ς τὸν ὕπνο της μαγευτικὰ τῆς φέρει
τῆς βεμματιᾶς τὸ λαγαρὸ νερὸ ποῦ στὸ πλευρό της
τρεχούμενο τῆς τραγουδεῖ τὸ ναυουριστικό της.
Τὸ ἀγεράκι τοῦ βουνοῦ ὅταν περνᾷ σιμά της
ἀνακατώνεται τρελλὰ μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά της·
κ' ἕνα πουλάκι στὴν ἰτιὰ ἀπάνω κλαρωμένο
τὴν τόση ὀμμορφάδα της τῆς ψάλλ' ἐρωτευμένο.

Κ. Χ.

GAUDEAMUS IGITUR.

Πάντες ἴσως ἔχουσιν ἀκούσῃ τι περὶ τοῦ ὅλως ἰδιορρύθμου χαρακτῆρος τῶν φοιτητῶν τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων, τοῦ παραδόξου τούτου μίγματος ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας καὶ νεανικῆς ἰταμότητος. Παρὰ τὴν σοβαρὰν Μοῦσαν τῆς ἰδίας ἐπιστήμης δὲν διαλείπει θεραπεύων ὁ γερμανὸς φοιτητὴς τὰς ἐλαφρὰς χάριτας, αἵτινες καλλύνουσι τὸν βίον, ὁ δὲ Βάκχος καὶ ὁ Ἔρως συναποτελοῦσι μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν Τριάδα τῆς λατρείας αὐτοῦ. Ὁ βίος οὗτος, οὗ σύμβολον εἶναι τὸ τοῦ Ὁρατίου dulce est desipere in loco, εἰ καὶ ὑπό τινων ἀποδοκιμάζεται, δύναται ὅμως νὰ θεωρηθῇ ὡς πολὺ συντελέσας εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνου, ὃν τοσοῦτον θαυμάζομεν παρὰ τοῖς γερμανοῖς ἐπιστήμοσιν, ἐν ᾧ ἁρμονικῶς συνέρχονται ἀφέλεια μετ' εὐγενείας, χάρις μετ' ἐμβριθείας, ἐνθουσιασμὸς μετὰ κρίσεως, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν νεανικὴ ζωηρότης μετὰ πρεσβυτικῆς συνέσεως. Τοῦ βίου τούτου εἰκόνα παρέχουσιν ἡμῖν τὰ πολυάριθμα ᾄσματα, ἅτινα ἐν ἑορταῖς καὶ συμποσίοις ᾄδουσιν οἱ γερμανοὶ φοιτηταί, ὧν τὰ μὲν εἶναι εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν πεποιημένα, τὰ δὲ εἰς λατινικήν. Καὶ τῶν λατινικῶν ᾀσμάτων τὸ μέτρον κανονίζεται, ὡς εἰκός, κατὰ τὸν τόνον. Περὶ δὲ τὴν κατασκευὴν καὶ χρῆσιν τῶν λέξεων καὶ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων κρατοῦσιν αἱ αὐταὶ δημοκρατικαὶ ἀρχαί, αἵτινες καὶ περὶ τὸν βίον τῶν φοιτητῶν. Παράδειγμα τῶν εἰρημένων ἔστω ἓν τῶν μάλιστα περιφερομένων τοιούτων λατινικῶν ᾀσμάτων, τὸ *Gaudeamus igitur*, ὅπερ καταχωρίζομεν μεθ' Ἑλληνικῆς μεταφράσεως, ἣν ἐφιλοπόνησεν εἰς μέτρον καὶ γλῶσσαν παλαιὰν ὁ ἐν Λαρίσῃ καθηγητὴς κ. *Ἐλ. Τρ. Κούσης*. Ἡ τοῦ Ἕλληνος καθηγητοῦ μετάφρασις εἶναι ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα τῆς τοῦ Γερμανοῦ λογίου Dr. Gelbe καὶ μαρτυρεῖ πολλὴν τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ποιήσαντος περὶ τὴν παλαιὰν γλῶσσαν καὶ ποίησιν, πολλὴν δὲ τὴν περὶ τὸ στιχουργεῖν δεξιότητα καὶ χάριν, ὑστερεῖ δὲ τῆς τοῦ Γερμανοῦ λογίου, καθότι αὕτη ἀποδίδει κάλλιον τὸν ἰδιόρρυθμον χαρακτῆρα τοῦ πρωτοτύπου, οὗτινος τηρεῖ καὶ τὸ μέτρον.

Τὴν μετάφρασιν ταύτην δημοσιεύομεν μὴ ἔχοντες βεβαίως τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν ἀποστηθίσωσιν οἱ φοιτηταί ἡμῶν.

Gaudeamus igitur,	Εὔφρονες νεανίαι
juvenes dum sumus,	ζῶμεν, ἔστ' ἂν ἥδης
post jucundam juventu- [tem,	ἄνθεα δρεπώμεθα·
post molestam senectu- [tem,	γῆρας ἦλθ' ὀζῦρόν·
nos babebit humus.	Λυχρὸς οἶτος ἀγχοῦ·
Ubi sunt qui ante nos	Ποῦ βεβᾶσιν ἡμῶν
in mundo fuere?	οἳ γένοντο πρόσθεν;
transite ad superos,	βᾶτ' ἀν' οὐρανὸν ταχεῖς,
vadite ad inferos,	βᾶτ' ἔνερθ' ὑπὸ χθόνα,
ibi jam fuere.	κεῖθι κεῖντ' ἀγνῶτες.
Vita nostra brevis est,	Ἡμῶν βίος βραχύς,
brevi finietur;	τέρμ' ὁδοῦ ταχ' ἔσται.
venit mors velociter,	ἦλθεν αἶψα μόρσιμον
rapit nos atrociter,	ἦμαρ, ἄμμε δ' ἥρπασεν·
nemini parcetur.	οὐδενὸς πέφεισται.
Vivat academia,	Ζῷεν ἡμῶν σχολή,
vivant professores!	ἄμμιν οἳ σύνεισιν,
vivat membrum quodli- [bet,	ἡμέων διδάσκαλοι,
vivant membra quaeli- [bent	ζῷεν ὅλβιον βίον
semper sint in flore.	πάντες· ἀκμάσειαν.
Vivant omnes virgines	Ζῷεν ἁγλααί, καλαὶ
faciles formosae!	παρθένοι προσηνεῖς·
vivant et mulieres,	πᾶσά τ' ἐργάτις γυνή,
vivant et mulieres	παισὶ χάρμ' ἐοῦσ' ἑοῖς,
bonae laboriosae.	ἀνδρὶ χάρμ', ἐραστή.
Vivat et respublica	Ζῷεν ἔθνος ἡμέων,
et qui illam regit!	ἡγεμὼν ἀγαστός,
vivat nostra civitas,	ἡμέων πόλις καλή,
Mæcenatum caritas,	προστατῶν χορὸς μέγας,
quae nos hic protegit!	ἡμέας φιλοῦντων.
Pereat tristicia!	Ἐῤῥέτω κακὸν στύγος,
pereant osores!	ἐῤῥέτω δὲ μῖσος·
pereat diabolus,	πᾶν κύκηθρον ἐῤῥέτω,
quivis antiburschius,	σκωπτόλης ὅλοιτο πᾶς,
atque irrisores!	ἐῤῥέτω κακὸς πᾶς.

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ΖΩΗΣ.

Οἱ ἀποθνήσκοντες, γράφει ὁ Βίκτωρ Οὐγώ, ἀφίνουσι μετ' αὐτοὺς ἄλλους κλαίοντας αὐτούς· ὑπομονή! ἁπλῶς μᾶς προέλαβον οἱ πρὸ ἡμῶν θανόντες. Εἶνε δίκαιον νὰ ἐπέλθῃ διὰ πάντας ἡ ἑσπέρα. Εἶνε δίκαιον πάντες ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον νὰ τύχωσι τῆς εἰρήνης. Ὁ τάφος οὐδένα λησμονεῖ. Ἡμέραν τινά, μετὰ μικρὸν ἴσως ἡ ὥρα, ἥτις ἐσήμανε διὰ τοὺς υἱούς, θὰ σημάνῃ καὶ διὰ τὸν πατέρα. Ἡ ἡμέρα τοῦ ἔργατου θὰ λήξῃ, θὰ ἔλθῃ ἡ σειρὰ αὐτοῦ· θὰ φαίνηται ὡς ν' ἀπεκοιμήθη· θὰ τὸν θέσουν μεταξὺ τεσσάρων σανίδων, θὰ γείνῃ ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος, ὃν ἀποκαλοῦσι *νεκρὸν* καὶ θὰ τὸν ὁδηγήσωσι πρὸς τὴν σκοτεινὴν θύραν. Τὸ κατώφλιον ἐκεῖνο ἀδύνατον νὰ μαντεύσῃ τις. Ὁ ἀφικνούμενος ἀναμένεται ὑπὸ τῶν ἀφικομένων ἤδη. Ὁ ἀφικνούμενος τυγχάνει θερμῆς ὑποδοχῆς. Ὅ,τι φαίνεται ἔξοδος εἶνε δι' αὐτὸν εἴσοδος· βλέπει εὐκρινῶς ὅ,τι σκοτεινῶς μόνον εἶχε φανταασθῆ. Ὁ ὀφθαλμὸς τῆς σαρκὸς κλείεται, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ πνεύματος ἀνοίγεται καὶ τὸ ἀόρατον γίνεται ὁρατόν. Τὸ θεωρούμενον ὡς κόσμος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκλείπει δι' αὐτόν. Ἐν ᾧ σιγῶσι περὶ τὸν χαίνοντα τάφον, ἐν ᾧ αἱ πτυαρίαι τοῦ χώματος, κόνις ῥιπτομένη πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις γενήσεται σποδός, πίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ξυλοκραβδάτου, ἡ μυστηριώδης ψυχὴ ἀπεκδύεται τὸ ἔνδυμα τοῦτο, τὸ σῶμα, καὶ ἐξέρχεται φῶς ἐκ τοῦ πυκνοῦ σκότους. Τότε, εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην οἱ ἐξαφανισθέντες ἀναφαίνονται καὶ οἱ ἀληθῶς ζῶντες, οὓς ἐν τῇ ἐπιγείῳ σκιᾷ καλοῦμεν *θανόντας* πληροῦσι τὸν ἄγνωστον ὁρίζοντα, συνθλίβονται ἀκτινοβολοῦντες εἰς βάθος νεφελῶν καὶ αὐγῆς, καλοῦσιν ἡδέως τὸν νέηλυν καὶ κλένουσιν ἐπὶ τῆς ἐκθάμβου μορφῆς του μὲ τὸ ὡραῖον μειδίαμα, ὅπερ ἔχουσιν οἱ ἐν τοῖς ἄστροις. Οὕτω θ' ἀπέλθῃ ὁ ὑπὸ τῶν ἐτῶν βεβαρημένος ἐργάτης, ἀφίνων, ἂν καλῶς εἰργάσθη, λύπην τινὰ μετ' αὐτόν, παρακολουθούμενος μέχρι τοῦ τάφου ὑπὸ ὀφθαλμῶν δακρυβρέκτων ἴσως καὶ ὑπὸ σοβαρῶν μετώπων ἀποκεκαλυμμένων, συγχρόνως δὲ μετὰ χαρᾶς γενήσεται δεκτὸς ἐν τῇ αἰωνίᾳ λάμψει.

Βίκτωρ Οὐγώ.

*
* *

Δὲν πιστεύω εἰς τὸν θάνατον. Εἶνε σκοτεινὴ πάροδος, ἣν ἕκαστος ἡμῶν διέρχεται εἰς δεδομένην τῆς ζωῆς στιγμήν. Πολλοὶ θλίβονται· ἐγώ, τρὶς ἢ τετράκις εὑρεθεὶς ἐγγὺς τοῦ θανάτου, εἶδον εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην μικρὸν φῶς, ἀγνοῶ ὁποῖον, ἀλλ' ἐκφανὲς φῶς τέλεον καθησυχάσαν με.

Εὐγ. Φρομεντῖνος.

*
* *

Ὦ! Σὲ παρακαλῶ, ἀπόστρεψον τὰ βλέμματά σου τὴν στιγμὴν ταύτην ἀπὸ τῆς ἔκφρονος ταύτης γυναικός, τῶν ἀπηλπισμένων τούτων υἱῶν. Ἐνώπιον τῆς βαθείας ὀδύνης των θὰ λυπηθῆς πολὺ τὴν ζωήν, ἣν ἀφίνεις. Ἀνάμενε αὐτοὺς κάλλιον ἐν ταῖς θείαις χώραις τῆς γνώσεως καὶ τοῦ ἁπλέτου φωτός, ὅπου τώρα γινώσκεις βεβαίως πάντα, ὅπου πάντως κατανοεῖς τὸ ἄπειρον, τὴν τρομερὰν ταύτην ἔννοιαν, ἥτις εἶνε διὰ παντὸς κεκλεισμένη τοῖς ἐπὶ γῆς ἀνθρώποις . . .

Pasteur (ἐπὶ τοῦ τάφου γυναικός.)

Λαβέτω ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν ἐμοῦ εὐγνωμονοῦσαν διὰ τόσα ἀγαθά, τόσα ἐν ἐργασίᾳ διελθόντα ἔτη, τόσας φιλίας . . .

Μισελὲ (*ἐν τῇ διαθήκῃ του.*)

*
* *

Ἡ ζωὴ οὐδεμίαν θὰ εἶχεν ἀξίαν ἂν τὸ ὁλοσχερὲς τέλος αὐτῆς ἦτο ὁ θάνατος ἐπὶ τῆς γῆς . . . Δὲν ἐννοῶ πῶς ἄνθρωπος, σκεπτόμενος περὶ ἑαυτοῦ, δύναται νὰ ὑπομείνῃ τὴν ὀδύνην καὶ τὰς δυσχερείας τῆς ζωῆς ταύτης ἄνευ βαθείας εἰς τὸν Θεὸν πίστεως.

Βίσμαρκ.

*
* *

Συλλογίζου τὸν θάνατον ἑκάστην πρωΐαν ἐπαναβλέπων τὸ φῶς, καὶ ἑκάστην ἑσπέραν ἐπιστρέφων ἐν τῇ σκοτίᾳ. Ὅταν ὀδυνᾶσαι πολύ, παρατήρει τὴν ὀδύνην σου κατὰ πρόσωπον, θὰ σὲ παρηγορήσῃ αὐτὴ ἡ ἰδία καὶ θά σε διδάξῃ κάτι τι. Προσπάθησε νὰ γείνῃς ἁπλοῦς, νὰ καταστῇς ὠφέλιμος, νὰ μείνῃς ἐλεύθερος· καὶ μὴ ἀρνηθῇς τὸν Θεὸν πρὶν πεισθῇς ἐντελῶς ὅτι δὲν ὑπάρχει.

Ἀλ. Δουμᾶς υἱός.

*
* *

Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα τις, καθ' ἣν θ' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ζῇ, ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς ὑπάρξεως, ἐν στενῇ καὶ ἀδιαρρήκτῳ κοινωνίᾳ μετὰ τῶν ἀΰλων φύσεων τοῦ κόσμου τῶν πνευμάτων· ὅτι ὁ κόσμος οὗτος ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου καὶ μεταδίδωσιν αὐτῷ βαθείας ἐντυπώσεις, ὧν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει συνείδησιν, ἐφ' ὅσον τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς ἐν αὐτῷ.

Κάντιος.

*
* *

Ἠδυνάμην εὐκόλως νὰ δείξω ὅτι ἐν τῇ φυσιολογίᾳ ὁ ὑλισμὸς εἰς οὐδὲν ἄγει, οὐδὲν ἐξηγεῖ.

Κλαύδιος Βερνάρδος.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ἀκτένιστος κατηγορούμενος καὶ κτενισμένος ἀθῶος. Ἡ κοινῶς φερομένη παραβολὴ τοῦ κήπου τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος πρὸς ἀπὸ γενετῆς ἀκτένιστον ἄνθρωπον, ὃν μετεμόρφωσε καὶ ἐξηυγένισεν ὁ ῥέκτης τῆς πόλεώς μας κομμωτὴς κ. Νομάρχης, ὑπενθυμίζει ἡμᾶς τὸ ἐξῆς δικαστικὸν ἀνέκδοτον, ὅπερ ἀποδεικνύει πόσον εὐκόλως μορφοῦνται ἐν Ἑλλάδι καὶ τὰ πράγματα καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ μικρὰ ὥθησις καὶ καλὴ θέλησις.

*

Ἐδικάζετό ποτε ἐπὶ ζωοκλοπῇ ἡμιάγριός τις ποιμήν. Εὐκίνητος καὶ εὔζωνος ὤν, πάντα τὰ ποτάμια ἐπήδα *ἀβρόχοις ποσίν*· οὐδέποτε ἐκτενίσθη· ἡ δὲ κόμη του, αἱ ὀφρῦς του, ὁ μύσταξ του, τὸ γένειόν του καὶ ἡ ἐκ τοῦ στήθους του φυομένη τρίχωσις ἀπετέλουν ἓν ὅλον συμμεμιγμένον καὶ συγκεχυμένον.

Ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ τούτου ἐνεφώλευον δύο λύκου ὀφθαλμοὶ καὶ τριάκοντα δύο λευκότατοι καὶ χαλύβδινοι ὀδόντες.

Ἐκάθητο ἀκίνητος, ὁσάκις δὲ τὸν ἐκάλει ὁ πρόεδρος, παρίστατο ἀνάγκῃ νὰ τὸν κινήσωσι βιαίως ὅπως ἐγερθῇ, καὶ νὰ τὸν ὠθήσωσιν ὅπως πλησιάσῃ, ἀλλ' ἅπαξ κινηθεὶς ἐφώρμα ὡσεὶ ἐπρόκειτο νὰ κατακτήσῃ ἐξ ἐφόδου τὴν δικαστικὴν ἐξέδραν...

Ἐπῆλθεν ἡ μεσημβρία καὶ ἡ δίκη ἐπρόκειτο νὰ ἐξακολουθήσῃ μετὰ μεσημβρίαν.

Τότε ὁ Πρόεδρος χαριεντιζόμενος, τῷ λέγει·

— Ἡ δίκη σου θὰ τελειώσῃ τὸ ἀπομεσήμερο, μὰ ἂν ἔρθῃς ἀχτένιστος, δὲν θἄβρῃς δίκηο! . . . . .

*

Ὁ κώδων τῆς ἐπαναλήψεως τῆς δίκης ἤχησεν.

Ὅλοι κατέλαβον τὰς θέσεις των· ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος οὐδαμοῦ ἐφαίνετο· μετὰ ματαίας προσκλήσεις καὶ ἐρεύνας ἐρωτᾷ ὁ πρόεδρος τὸν κλητῆρα.

— Μὰ λοιπὸν θὰ 'ρθῇ αὐτὸς ὁ κλέφτης ἢ νὰ τὸν δικάσωμεν ἐρήμην ;

Τότε ἐγείρεται ἐξ ἑδωλίου τινὸς καὶ πλησιάζει εἰς *λεβέντης*, καθαρός, κτενισμένος καὶ ἐξυρισμένος ὡς μελλόγαμβρος καὶ μετὰ μεταλλικῆς φωνῆς λέγει·

— Δὲν ἔκλεψα, κύριε Πρόεδρε ! !

Ἦτο αὐτός.

Καὶ ἀγνοοῦμεν ἂν ἡ ἐντελὴς μεταμόρφωσίς του ἢ τὰ πράγματα αὐτὰ τὸν ὠφέλησαν.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἠθῴωθη.

Τὸ φίλημα. Αὐτοὶ οἱ σοφοὶ εἶνε ἀνυπόφοροι· δὲν τοὺς διαφεύγει τίποτε, ἀναλύουν χημικῶς καὶ τὰ ποιητικώτατα καὶ ἀβρότατα τῶν πραγμάτων.

Τὸ θεσπέσιον φίλημα εἶνε κατ' αὐτοὺς «μιμικὴ τοῦ ἔρωτος» (τί πεζὴ ἔκφρασις!) συνενοῦσα τὴν ἐπιδερμίδα τῶν χειλέων, ἐν ᾧ χιλιάδες λίαν εὐαισθήτων νεύρων δίδουσι καὶ λαμβάνουσιν ἐντυπώσεις προερχομένας ἐκ τῶν αἰσθήσεων, τῆς καρδίας καὶ τῆς διανοίας.

Θὰ εἶνε ἴσως βεβήλωσις ν' ἀναλύσωμεν τὸ μιμικὸν τοῦτο φαινόμενον, λέγει ὁ Μαντεγκάτζα ἐν τῷ *περὶ φυσιογνωμίας ἢ ἐκφράσεως τῶν αἰσθημάτων* ἔργῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης, εἴν' ἐν τούτοις ἀληθὲς ὅτι φίλημα μὴ ἀποδιδόμενον εἶνε συναλλαγματικὴ μὴ ἀποδεκτή. Δυνατὸν ἡ ἀξία νὰ εἶνε χιλίων φράγκων, ἑκατὸν χιλιάδων, ἑνὸς ἑκατομμυρίου· ἐφ' ὅσον δὲν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀποδέκτου δὲν ἀξίζει ὀβολόν. Τὸ ἀποδιδόμενον φίλημα εἶνε συναλλαγματικὴ ἀποδεκτὴ ὑπογραφομένη συνήθως διὰ δακρύων ἢ αἵματος.

Τὸ φίλημα δὲν χρησιμεύει πάντοτε πρὸς ἐκδήλωσιν ἔρωτος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔκφρασιν σεβασμοῦ. Φιλοῦμεν τὴν χεῖρά τινος ἐκ φιλοφροσύνης, δι' εὐγνωμοσύνην. Οἱ γονεῖς φιλοῦσιν εἰς τὸ μέτωπον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας.

Γελοῖα εἶνε τὰ ψυχρὰ φιλήματα τῆς ἐθιμοτυπίας, ἐν οἷς κινοῦνται μὲν τέσσαρα χείλη, ἀλλὰ τέσσαρα χείλη μὴ συναντώμενα. Ἑκάστη ῥὶς φιλεῖ μίαν παρειάν· εἶτα δ' αἱ ῥῖνες μεταβάλλουσι θέσιν καὶ ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῆς ἑτέρας παρειᾶς.

Ἀλλ' ὅταν τὰ χείλη ἐγκαταλείπωνται τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο, ὅταν τὰ χείλη συναπτόμενα δὲν εἶνε πλέον οὔτε δύο οὔτε τέσσαρα, ἀλλ' ἓν μόνον, ὅταν πᾶν ὅριον μεταξὺ τῶν δύο ὑπάρξεων ἐξαλείφηται, ὅταν σῶμα καὶ ψυχὴ συνενῶνται, τότε εἶνε ἀληθὲς φίλημα, τέλειον φίλημα, ἡ ὡραιοτάτη ἴσως τοῦ ἔρωτος ἐκδήλωσις....»

Πρὸς πρόληψιν πάσης παρεξηγήσεως σπεύδομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ταῦτα δὲν τὰ λέγομεν ἡμεῖς, ἀλλ' ὁ σοφὸς Μαντεγκάτζα· τὰ λέγει ἡ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία εἰζεύρει βέβαια τί λέγει.

Συγγραφεῖς ἐν Γερμανίᾳ. Κατὰ βερολιναίαν ἐφημερίδα, ἐν Γερμανίᾳ οἱ συγγραφεῖς ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀνέρχονται εἰς 19,350, ἐξ ὧν 350 γυναῖκες, ἐξ ὧν οἱ 18,142 ζῶσιν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γραφίδος αὐτῶν. Ἑτοιμαζόμεθα νὰ μακαρίσωμεν τοὺς ἐν Γερμανίᾳ συγγραφεῖς ἀλλὰ δὲν προὐλάβομεν διότι ἀμέσως ἀνέγνωμεν τὴν ἀκόλουθον φράσιν : «Φαίνεται ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο σπανίως ἄγει εἰς τὴν εὐπορίαν, διότι μόνοι 1616 συγγραφεῖς ἔχουσιν ὑπηρέτας».

Εἴμεθα πολὺ περίεργοι νὰ μάθωμεν πόσοι ἐν Ἑλλάδι εἶνε οἱ συγγραφεῖς *οἱ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τῶν προϊόντων τῆς γραφίδος των ζῶντες καὶ πόσοι ἐξ αὐτῶν ἔχουσιν ὑπηρέτας !*

Δημοσιεύομεν εὐχαρίστως πᾶσαν τοιαύτην στατιστικήν.

Ἱεροκῆρυξ (μετὰ πολύωρον διδασκαλίαν). . . Τὸν Ἅγιον τοῦτον, ἀγαπητοὶ Χριστιανοί, τὸν θεωρῶ τόσον ὑπέροχον, ὥστε δὲν ἔχω θέσιν νὰ βάλω αὐτόν.....

Ἀκροατής. Βάλ' τον, παπᾶ μου, στὴ θέσι μου καὶ φεύγω ἐγώ !....

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

56

Ἕνα νησὶ χωρὶς σύρκα καὶ ἕνα φῶς ποὺ καίει,
σὲ κάνουν νὰ μὴν ἐννοῇς κἀνέναν τί σοῦ λέει.

57

Τὸν λόγον προσωποποιῶ καὶ τὴν ἐλευθερίαν·
ἀκέφαλον, ἄκραν σιγὴν σημαίνω καὶ σκοτίαν.

ΛΥΣΕΙΣ

54. Βιολίον βιβλίον. 55. Ἄπνους-ἄνους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Γ. Δ. Β. Ὀδησσόν. Ἐπιστολήν σας ἐλήφθη· παρὰ τοῦ κ. Κ. ἐξωφλήθησαν αἱ τέσσαρες συνδρομαὶ δύο ἐτῶν.— κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτούπολιν. Ἐνεγράφη· εὐχαριστοῦμεν· φύλλα ἀπεστάλησαν ἀπ' ἀρχῆς.—κ. Α. Δ. Κ. Λέχαινά. Ποιήματα ἐλήφθησαν, οὐχὶ δ' ἕτερον· μόνον ἔντυπα εἰς ταινίας, χειρόγραφα, ἐντὸς φακέλλου ἀσφαλίστου ἀντὶ γραμματοσήμου πέντε λεπτῶν. Τ α κ τ ι κ ῇ ἀ ν α γ ν ω σ τ ρ ί α Παίημα πλῆρες αἰσθήματος ἀλλὰ κάπως ἄτεχνον, γράψατε καὶ ἄλλα· ἐλπίδες πολλαί.

Ἐν Ἀθήναις. — Τύποις «Κορίννης».